

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

Sant Jordi, Patró de Catalunya

El matí del dia de Sant Jordi és un dels dies més bonics i més barcelonins de l'any. Primavera, flors, roses, Sant Jordi, i aquest any un Sant Jordi de Pasqua! Què voleu més? Només cal que faci bon temps. Però tant si en fa com si no en fa, surten de casa les millors dones de Barcelona. Comprar un ram de roses, anar al palau de la Generalitat, pujar aquella escala, entrar a

sis anys de viure concentrats hem imprès més paper que durant tota la història del catalanisme. I, malgrat viure en una època de tivantor, ha sorgit una literatura completament normal, de la qual pot dir-se que, a diferència d'altres temps, no és una literatura que vagi dirigida a un partit polític. S'ha après d'escriure per a un poble, i no per a un partit.

La bandera regalada en 1922 a la Mancomunitat pels catalans d'Amèrica. (Foto. Serra.)

la capella de Sant Jordi i veure l'incomparable pati dels Tarongers ple de gent i de flors és la promesa que ens fa el dia de Sant Jordi, patró de la gentilesa.

Hem estat sis anys sense visitar el Sant Jordi de la Generalitat. Com a compensació al favor de deixar-nos veure Sant Jordi se'ns imposava contemplar el senyor Milà i Camps i els seus col·laboradors, i, francament, la compensació era massa forta. Per altra part el senyor Milà havia convertit Sant Jordi en San Jorge, i aquesta disressa ens feia tan poc pes com els uniformes cavallerescos del primer comte de Montseny, noble novíssim.

Aquest any, tot anant a veure Sant Jordi veurem el senyor Maluquer i el felicitem per les seves gestions a favor dels catalans perseguits i en honor d'ell deixarem una targeta o una rosa. Ho ha fet tan bé com ha sabut. És monàrquic i el seu nomenament és de reial ordre, però el poble ha ratificat el seu nomenament. Si es té en compte quina mena d'idees tenen la majoria dels monàrquics d'aquest país, convindria que difícilment s'hauria trobat un monàrquic que ho fes com ell. Per altra part, es comprèn que es pugui tenir alguna idea anacrònica passant dels setanta anys.

Primavera i Pasqua, Sant Jordi, roses, visita al palau de la Generalitat i al senyor Maluquer!... Tot sembla fet a posta per a l'engrescament. I no obstant, uns quants crits i unes quantes garrotades o cops de sabre ni decorarien el dia de Sant Jordi ni prestarien cap servei digne d'agraïment.

Hem de procurar no tornar als pecats antics: hem de procurar que el folklore no se'ns mengi. Cal no tornar al catalanisme floralesc. Ens explicarem. Quan aquest número de MIRADOR sortirà al carrer s'haurà ja fet la commemoració de la festa de Sant Jordi i hauréu felicitat el senyor Maluquer amb el doble motiu de la diada de Sant Jordi i de la seva intervenció a favor de l'amnistia i de l'indult de Garraf. I és de esperar que ho hauréu fet amb entusiasme, però sense donar la impressió de que Catalunya és un casinet de poble o de barriada.

L'ideal seria que una idea política pogués viure nua i sense decorativismes, com una idea filosòfica; però si la idea té una bandera, un calendari i una dansa. Cal fer un ús moderat de tots aquests beneficis. Externar-se d'entusiasme pels signes externs d'una idea porta a espectacles puerils i a creure que l'engrescament líric és una força que es basta sola.

Aquella mena d'emportament del catalanisme romàntic ha mort durant els sis anys i mig de portar una cotilla Directori. Durant aquests sis anys hem embeinat l'espasa de la lírica i en aquest temps hem fet més catalanisme que en vint anys. Amb sis anys de quietud hem estabilitzat l'idioma i, amb aquest instrument, la gent de lletres ha fet una feina definitiva. L'idioma està salvat i normalitzat. Li hem donat l'elasticitat de qualsevol dels grans idiomes europeus; n'hem tret els barroquismes i floralismes, i sense arcaïsmes ni retoricismes d'abans hem fet el miracle de parlar al poble a través d'una censura molt severa. En

Els Dijous — Blancs

L'ACTE DE LA PLAÇA DE BRAUS DE MADRID

Les forces monàrquiques han encetat la seva actuació de cara a l'opinió pública amb un miting celebrat el passat diumenge a Madrid, a la plaça de braus. La grandària del local va permetre, segons les notícies més fidedignes, que els espectadors s'escollissin dins el major confort les paraules dels oradors. Només un vent arribat de la part d'Àragó va exigir dels assistents un cert sacrifici. Però llur entusiasme va saber suportar aquesta petita prova, que no va tenir més que un inconvenient: la major part del públic no va poder seguir els discursos. El vent se'n duia les paraules. Tot amb tot, essent els oients gent disciplinada i respectuosa amb l'ordre constituït, ni tan solament necessitaven explicacions i esperonades per a perseverar dins llur fe política.

Això quant al públic. Pel que es refereix als oradors, només cal dir que procuraven no moure's dels tòpics menys sensacionals i més corrents. Per exemple, el comte de Bugallal va recordar que Isabel la Catòlica va ajudar Colom al descobriment de l'Amèrica. Naturalment que no va afegir que les colònies es van perdre també sota el règim monàrquic. Això hauria tret força a l'argument. Al contrari; va sostenir que si no hagués existit Isabel la Catòlica les Amèriques estarien encara per descobrir. Exaltat amb aquest pensament històric, va arribar a l'afirmació que tota la història d'Espanya està engendrada pels monarques: «Espanya no existí mas que per el esfuerzo constante de los monarcas».

Això equival a establir un dualisme entre el poble i la monarquia perillosíssim. Re-duir Espanya a una arbitrarietat d'uns quants monarques en pugna amb el poble. El comte de Bugallal ha estat aquest cop revolucionari sense pensar-s'ho i per excés de zel conservador.

Però el plat fort de la diada va ser el senyor Goicoechea. Si segles a venir en unes excavacions es trobés l'original del seu discurs, els arqueòlegs no vacillarien en datar-lo de meitats del segle XIII.

Justifica el seu monarquisme, pels seus «juramentos», com si fos possible, dins el segle XX, supeditar la política i el benestar d'una nació a les obligacions i els escrúpols del «vassallisme». Parla de l'amor a qui serveix con todo respeto y sumisión. Nosaltres denunciem per anticonstitucional aquest polític que creu que a Espanya hi ha un «amor» que no és la Nació, i que d'una manera gairebé explícita afirma que si hi hagués pugna entre la Nació i l'amor es posaria al costat de l'amor.

Veieu com entén la Restauració. Parlant de la primera República espanyola, glossa els desordres d'aquella època (callant, com és natural, que Espanya devia totes les seves malalties d'aleshores a les arxi-monàrquiques guerres civils), i acaba dient: «Fué preciso tener una espada que cortara el nudo gordiano y que dijera a los hombres de la República como a los libertos decían los Romanos, cuando se hacían indignos de la libertad otorgada: «Vuelve a ser esclavo, ya que no has sabido ser libre».

Es a dir, compara la Restauració a un retorn a l'esclavatge. No es pot fer una apologia més desgraciada. La Nació, als ulls del senyor Goicoechea és un esclau col·lectiu. Un esclau indigno que no ha sabut aprofitar l'estona de llibertat que li havien donada. D'aquí se'n segueix, segons ell, que ha de dur les cadenes per a sempre més.

A tot arreu del món els partidaris de la forma monàrquica malden per a trobar una defensa intel·ligent i raonada de la monarquia. S'esforcen a fer veure que és compatible amb la llibertat, la dignitat, els drets de l'home.

En canvi els oradors de la plaça de braus, del passat diumenge, van mirar d'esviar aquest error. De provar de sentar una vegada per totes que la monarquia ha d'ésser una cosa absoluta, fatal, de dret diví. La Nació és un infant, un esclau, segons la brillant i afortunada metàfora de l'anacrònic senyor Goicoechea.

R. LL.

MIRADOR INDISCRET

Sis anys sense Sant Jordi

Es pot dir que després de sis anys d'interrupció, es torna a celebrar Sant Jordi. Durant aquests sis anys de vergonya, ni nosaltres, ni ningú no el celebrava. N'hi havia alguns que feien la festa de San Jorge, que volien que fos un sant marcat amb dues lletres: U. P. Als ulls del comte de Montseny, Sant Jordi feia una feina que no és la que sempre tothom ha pensat que feia. El comte s'havia equivocat de drac.

El poble aquest any ha tornat a celebrar Sant Jordi, amb l'empenta continguda durant aquests sis anys. No hem tingut temps, donat el dia de sortida de MIRADOR, més que per donar un cop d'ull al Palau de la Generalitat que no permet més que dir una cosa que sap tothom: que era ple, ple de gent, de noies, de flors, d'entusiasme. I tot, gent, flors i entusiasme, autèntic. Ningú no es pensava fer cap mèrit amb la seva presència. I això tampoc s'estilava aquests sis anys.

Finor de nas

Dimarts passat hi hagué una revetlla que potser amb el temps serà més popular: la del dia de Sant Jordi.

Amb aquest motiu, s'organitzà una audició de sardanes a la plaça de Sant Jaume. Les ovacions foren delirants. Tot s'aplaudí, sardanes i persones més o menys destacades que el públic reconeixia.

Vàrem sentir un dels espectadors que deia al seu company:

— No sé per què, però això em rejovenix. Sento una olor de cops de sabre...

Les coses, però, no van arribar a aquest extrem.

L'accent

Durant el concert de sardanes que la vigília de Sant Jordi, la Banda Municipal donà a la plaça de Sant Jaume, va parlar don Santiago Alba.

Els assistents més apartats del balcó de l'Ajuntament, van creure, en els primers moments, que parlava l'alcalde senyor comte de Güell. I en sentir que se'ls parlava en castellà van iniciar un lleu rumoreig. Desfet el malentès, tothom va aplaudir entusiastament la presència de don Santiago Alba.

Duien que l'alcalde, en assabentar-se, més tard, d'aquesta anècdota que no ha arribat a la categoria d'incident, recordà el dia del seu primer discurs a la Casa de la Ciutat, i digué, inalterablement britànic:

— I això que don Santiago Alba no té pas un accent tortosí.

Qui són els honorats?

En la visita dels periodistes hispano-americans a Sabadell, el senyor Abelló, que feia, com li pertocava, els honors del local del Gremi de Fabricants, es desféu en explicacions als periodistes. Els mostrà l'arxiu, i en aquest, uns quants dels llibres guardats.

— Veuen, aquest llibre data del segle XV, i hi consten ja els acords del Gremi que ja existia en aquella època. Aquest altre — afegí obrint-ne un de modern — és l'àl·bum. Esperem de vostres que tindran l'amabilitat de posar-hi les seves firmes, com acostumem a demanar a tots els que tenen l'honor de visitar-nos.

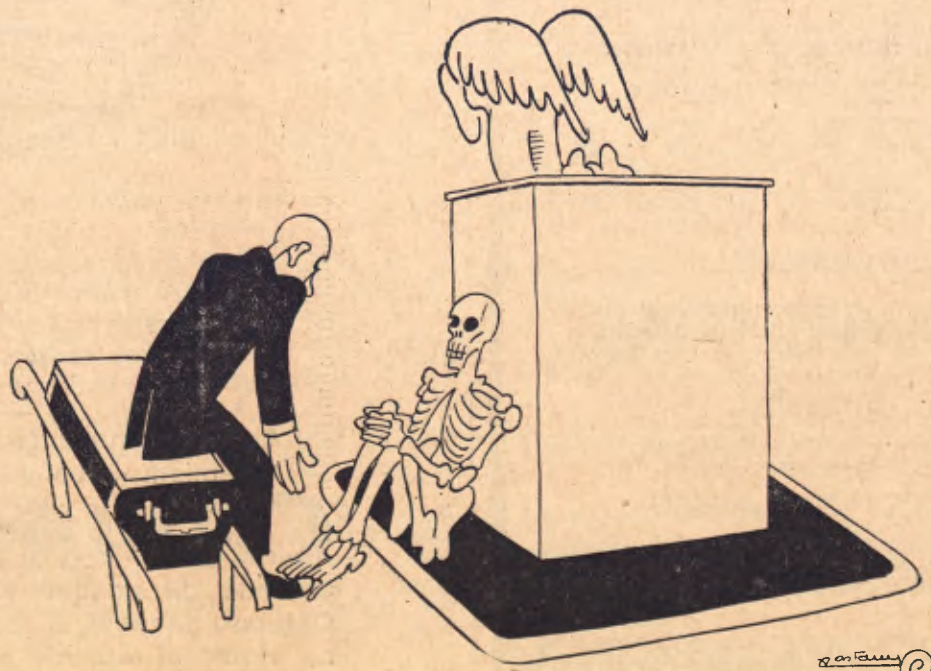
Restabliment parcial

Un dels periodistes sudamericans del grup que aquests dies ens ha visitat, va tenir la desgràcia de trencar-se una cama, pel qual motiu s'hagué de quedar a Madrid.

En visitar Sabadell, una alta personalitat d'aquesta ciutat prengué molt d'interès per l'estat del lesionat. Acabà l'exposició dels seus bons dissenys amb aquest, tan ric de bones intencions com poc afortunat d'expressió.

— Hago votos por el pronto restablecimiento de la pierna de su compañero.

VINT ANYS DESPRÉS

— Ai caram de Rafeques! Conta... conta... Com deu estar de canviat tot allò!
— No ho ereguis... Encara hi ha censura!

One-step singular

La Punta, setmanari sitgetà, publica aquest 20 d'abril un one-step a la seva primera pàgina, que és potser el més notable de tots els que hem vist i sentit a dir.

Es titula *Grans mercès, noia formosa*, i presenta la particularitat de tenir com a autor de la lletra un prevere, mossèn Francesc Gay; la música és d'un tal Josep Baró Güell — que, no s'ha de confondre amb el baró de Güell.

Comença així:

Del migdia fins al nord,

tota la terra vessa poesia.

El Redemptor triomfa de la mort, etc.

Aquest prevere és capaç de posar tota la doctrina en balls moderns.

L'aritmètica del Sr. Goicoechea

Els enemics del règim monàrquic a Espanya, segons l'eminent polític Goicoechea, es divideixen en tres: els republicans, els socialistes i una tercera agrupació formada per parts iguals amb monàrquics que s'han cansat d'ésser-ho i d'intel·lectuals que s'han cansat de no ésser més que intel·lectuals.

La tercera classificació ens desconcerta: ¿per què no posa els intel·lectuals d'una banda i els ex-monàrquics d'una altra? ¿Es per a reduir el nombre d'enemics de la monarquia?

Sigui com sigui, la cosa ens recorda el cas d'aquell professor d'una entitat docent espanyola que ensenyava: «Historia universal y del Japón».

Un cas de valència

Abans de entrar en matèria, en la ressenya de l'acte d'afirmació monàrquica, *La Vanguardia* es creu en l'obligació de fer un davantalell curt que sobreixi de sana doctrina. Retreu l'heroisme dels que van anar-hi: «ciudadanos, que sin temor alguno, iban a demostrar su adhesión y su entusiasmo».

Humorisme ingènu i pròcer

Un dia d'aquests, cert aristòcrata barceloní que respon al nom de Marquès de... (ja ho veureu més endavant), referia als seus amics de l'Equestre una conversa tinguda a propòsit d'un tema que no fa al cas de repetir.

— Ell em va dir, escolti, senyor Marquès..., perquè, senyor Marquès..., no es pensi, senyor Marquès.

De sobte el nostre Marquès s'estronca i diu:

— Es a dir, no; em deia senyor Garriga, que en aquells temps jo encara no ho era de Marquès...

De bones intencions...

Dissabte passat, com sap tothom, és dia en què hi ha estrena a tots els teatres. Al Talia, com també sap tothom, es va estrenar *Gardènia*, del nostre company Josep Maria de Sagarra.

Al final, satisfent els dissenys del públic, En Sagarra hagué de dirigir-li la paraula. Però el públic no en tenia prou. Va demanar que també parlessin els principals actors, l'Enriqueta Torres i En Caralt. La primera es va limitar a donar les gràcies. El segon, que devia estar emocionat, va acabar dient amb tota la bona fe, que «havia fet tots els possibles per salvar l'obra».

Home, tanmateix cap dels espectadors no havia tingut la sensació que l'obra s'ensorrés, però cal agrair-li la intenció.

El gat dels escenaris

A tots els teatres hi ha, pel cap més baix, un gat que sol travessar l'escena en el moment més culminant de l'obra. De vegades, el gat surt de l'escenari a passejar per les butaques del pati i per les llotges.

El dia de l'estrena d'En Sagarra, el gat del Talia, molt convivent, feia una becaïna tot corgolat en una butaca. Era la que havia d'ocupar l'Estanislau Duran Reynals, i quan aquest arribà el gat passà tot el primer quadre a la falda del nostre amic. El segon quadre, el passà a la falda del seu veí, En Cabot.

— Així — deien aquests dos — no travessarà l'escenari.

Però en el primer entreacte la bestiola desaparegué d'aquells voltants, però no travessà l'escenari.

Segurament devia ésser objecte de semblants atencions per altres espectadors.

Piquiponiana

El senyor Pich es torna a bellugar, amb aquella diligència. Ara veu eleccions en perspectiva i «es situa». L'altre dia ho contava a un amic que vol sortir diputat per la «circumscripció» de Barcelona...

● Al pròxim número començarem la publicació de quatre articles de **GASIEL**, escrits expressament per a MIRADOR.

● Estudi original de

La Futura Actuació Política de Catalunya

que el notable escriptor ha rotulat:

Punts de Seny

Les esplendors de l'Exposició

La revifalla de l'Exposició és un fet: les declaracions de l'Alcalde publicades per tota la premsa tornen a aixecar els esperits decaiguts pel fracàs dels antics projectes i les antigues usances. La nostra Exposició serà ara el que hauria hagut d'ésser des d'un principi i tothom es disposa a contribuir-hi. Mireu si no la nota publicada per l'Associació de Ramaders amb motiu de les festes de Pasqua, que retallava de *La Nau*:

«Per a facilitar l'assistència de les persones que no poden disposar del temps necessari en els dies feiners, s'ha acordat que la fira de bens tingui lloc des del Divendres Sant fins al dilluns de Pasqua inclús.

El caràcter campestre i atractiu de l'humil i simpàtic porc, ha de contribuir a la solemnitat de les actuals Pasques, a la Granja.»

Ja ens sembla llegir a les «Notas de Sociedad» de *La Vanguardia*, que «los numerosos y distinguidos visitantes fueron atendidos por el humilde y simpático puerco, que con su carácter campestre y atractivo hizo los honores de la Granja en la solemnidad de Pascua».

Pecadors frustrats

En aquest món tot s'apuja i fins el pecat, que semblava tan a l'abast de totes les fortunes, no el pot adquirir qui vol. I no parlem pas de certs pecats de preu que sempre han estat pecats de ric; no, ens referim a un pecat tan modest com el de la promiscuació, tan modest que és el que dona més a parlar quan els diaris es refereixen a la qüestió de les barraques. Fins a les barraques, les cofurnes més miserables, hi troben promiscuació. I no obstant, els lerruixistes es quedaren sense quan més en buscaven. Dijous al matí, i ja de dies abans, puix que varen poder reproduir l'anunci *Las Noticias*, *El Progreso* anunciava uns grans àpats de promiscuació per dijous a la nit; és a dir, per Dijous Sant a la nit. Se celebraren els grans àpats, s'hi barrejà la carn i el peix, però en acabat els comensals sentiren que els mancava alguna cosa. Tots es ficaren al llit amb una preocupació estranya; cap d'ells no tenia la consciència tranquil·la.

Què havia passat? Molt senzill: que malgrat de llur bona voluntat, cap d'ells no havia pogut pecar perquè des de fa un parell d'anys el Sant Pare havia tret l'obligació de menjar de peix el dia de Dijous Sant!

— Una altra maniobra d'aquests clericals! — dirà En Vinaixa quan ho sàpiga.

«Saetas»

L'altre dia, en ocasió de certa processó de Setmana Santa, va produir-se una petita alarma completament injustificada. Un bon senyor, amb cara d'apenat, va agenollar-se patèticament davant una imatge i començà a proferir queixes. Tothom s'esverà i hom acudí en auxili del dissortat. Va resultar, però, que aquest s'entossudia només a cantar una «saeta», a l'estil andalús.

Aquesta vegada no va passar res. Una mica més avall, però, el cas va repetir-se amb un altre protagonista, i el rector va voler-s'hi posar. Hi hagueren discussions inabarcables. A l'últim, com que ningú no podia privar aquell bon home de fer el seu fet, la «saeta» fou cantada. Només que els altres cridaven més fort per tal de fer-la inaudible.

«La Manxiula»

Uns quants metges de bon humor s'han emprès la publicació d'un periòdic satíric quinzenal, el primer número del qual acaba d'aparèixer. El sumari d'aquest, que tenim sota els ulls, és prou divertit àdhuc per a les persones poc al corrent de la vida mèdica barcelonina, però segurament no en serà gaire per alguns que en dirien protagonistes d'aquest primer número.

Paradoxalment, els animadors d'aquesta publicació oferien, en el programa que encapçalava el número, la seva ploma a qui vulgui comprar-la. Per la nostra banda, els dediquem aquesta nota amb la millor intenció del món.

La Reforma de la Plaça del Rei

Fa cosa de dos anys vaig acompanyar — conjuntament amb uns amics — el famós arquitecte Le Corbusier pels carrers de la nostra ciutat.

Quan fórem al carrer del Bisbe l'èxit de la *tournee* sofrí una greu ensopagada. Veníem de Pedralbes, havíem visitat les esglésies de Sant Pau i Santa Maria, la Llotja, la Seu, etc., i l'arquitecte suís sortia satisfet de tot arreu. El seu entusiasme per la nostra arquitectura antiga hauria decebut qualsevol d'aquells avantguardistes limitats

estètica del de dalt és deplorable, en resulta un daltabaix, lamentable com aquest.

— Però aquest carrer està desgraciat per a sempre...

— Qui sap! Potser vindrà un dia que ens portarà un altre senyor a dalt, i se n'adonarà.

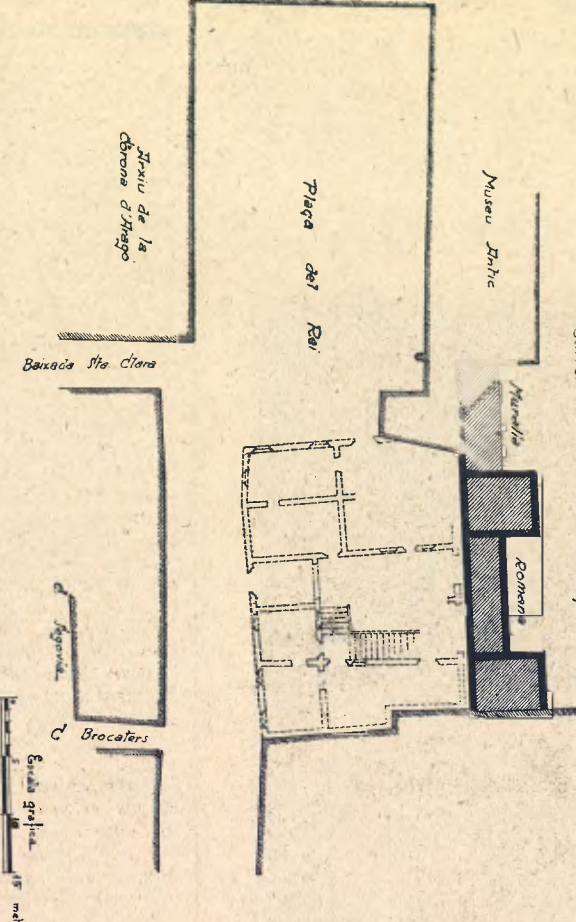
Acostumats, doncs, a les arbitrietats miliaicampianes, confessem la nostra sorpresa — ben agradable — en assabentar-nos de la consulta que l'actual Ajuntament

l'au Padellàs a la plaça del Rei, adossat a la muralla romana tal com es presenta en el pla adjunt. Amb aquesta disposició, el primer pis del palau ve, gairebé, al mateix nivell de la part superior de la muralla, de manera que aprofitant unes portes de la torre antiga es podria establir un pas de ronda damunt la muralla que comunicaria amb el primer pis del palau Padellàs.

Un altre avantatge del canvi d'emplaçament atanyeria al carrer de Mercaders, car una vegada tret el palau Padellàs es podria

Façana del Palau Padellàs

Planta del Palau Padellàs posat a la plaça del Rei

que «només» s'engresquen amb tots els *toujours nouveau*. En trobar-nos, doncs, amb un Le Corbusier de carn i ossos, sincerament impressionat per l'excel·lència del nostre gòtic, ens deixava satisfets i amb certa dosi d'orgull barceloní. Però en sortir dels claustres de la Seu per la porta la Pietat i abans de tornar pel carrer del Bisbe, algú de la colla va llençar el crit d'alarma: «Nois, estem perduts! El Pont! Ara hauríem de passar per sota el pont gòtic... una onada de vergonya (com s'acostuma dir) ens cobrirà la cara de tal cosa. Intentarem, com últim recurs, desviar l'alta conversa estètica vers l'acurada tècnica dels nostres ciutadans. «Fixeu-vos, Le Corbusier — li dèiem —, només amb les sabates dels viants i hauréu de convenir, si altra cosa no, que anem bastant ben enllustrats.»

L'artifici, però, no reeixí. Per escamotejar-li aquella gòtica, hauria hagut d'ésser molt curt de vista o que la Providència ens hagués enviat una boira autèntica de Londres. Le Corbusier va mirar el pont i no va dir res... Nosaltres li agraïrem tanta gentilesa, i apretàrem el pas per arribar, ben aviat, a la plaça del Rei. L'endemà, amb major confiança, el nostre visitant remarçà:

— Però, com és possible, que en mig del vostre admirable gòtic hagi pogut sortir aquell pont florit, nou i podrit...

— Amic — contestàrem —, som en una època que tot és possible. Els de dalt poden fer i desfer sense donar explicacions a ningú. I si, com en aquest cas, l'educació

ha adreçat a diverses corporacions de prestigi respecte la reforma de la plaça del Rei.

La qüestió és aquesta: Per desenterrar i valorar la muralla romana s'ha hagut d'enderrocar unes cases, sense cap interès artístic, de la plaça del Rei. L'esvoranc s'ha de tapar perquè tothom ha vist que no convé a la intimitat del lloc. L'alcalde pregunta si creu convenient tapar aquest forat amb el Palau Padellàs del carrer de Mercaders, el qual — com sabem — presenta un estat ruïnós.

Els arquitectes de l'Ajuntament senyors Florensa i Vilaseca ens han mostrat el pla que reproduïm, en el qual poden veure que la casa gòtica del carrer de Mercaders (representada per línies de traços) ocuparia gairebé el mateix espai que les cases enrunades. I, fixeu-vos-hi bé: les dues façanes gòtiques del palau Padellàs — per una providencial casualitat — conservarien la mateixa disposició, i semblen fetes a mida per enllaçar el carreró amb la plaça.

Doncs bé, la meua modesta opinió, contrària, en principi, a tota mena de trasllats, és favorable en aquest cas.

Sota un criteri històric-arqueològic purità hauríem de combatre aquest projectat trasllat. Però, com s'acabarà la reforma de la plaça del Rei? Si hom deixa la muralla romana al descobert, l'encís de la plaça queda malparat; i si per tapar l'actual esvoranc es construeix — com algú ha dit — una altra cosa més o menys gòtica, l'encís fugirà del tot.

El meu vot, doncs, és pel trasllat del Pa-

l'au Padellàs a la plaça del Rei, adossat a la muralla romana tal com es presenta en el pla adjunt. Amb aquesta disposició, el primer pis del palau ve, gairebé, al mateix nivell de la part superior de la muralla, de manera que aprofitant unes portes de la torre antiga es podria establir un pas de ronda damunt la muralla que comunicaria amb el primer pis del palau Padellàs.

Un altre avantatge del canvi d'emplaçament atanyeria al carrer de Mercaders, car una vegada tret el palau Padellàs es podria mantenir la mateixa amplada projectada, la qual fa poc fou modificada precisament per respectar la vida de l'edifici gòtic. L'es-trangulament, doncs, d'aquest carrer, motivat pel palau, desapareixeria.

Si la meua decidida opinió favorable aquest trasllat algú la titllés d'irreverent pel nostre patrimoni arquitectònic, potser contestaria amb un altre sentimentalisme més cerimonios. Diria que havent, necessàriament, de construir un edifici a la plaça per suplir les cases aterrades, seria una blasfèmia barrejar uns llampants carreus d'avui entre aquelles pedres venerables. Consentim, doncs, com a solució eficient, que un edifici medieval s'agermani amb els seus semblants. Perquè d'aquesta convivència n'estic sincerament convengut. I encara que amb la presència del palau Padellàs no s'augmenti el prestigi de la plaça del Rei, segurament adquirirà una major dignitat arquitectònica que amb aquelles quatre casotes pintoresques d'abans.

En el cas de decidir-se pel trasllat es presentaran, tot seguit, diverses qüestions a resoldre. Sort tindrem que, actualment, el nostre Ajuntament està proveït de bons arquitectes. El perill no és aquí, sinó en les possibles indicacions i iniciatives dels seus superiors jeràrquics. Seria, doncs, convenient atorgar una absoluta confiança als arquitectes indicats per la reforma esmentada.

MÀRIUS GIFREDA

Art Antic
i Modern

MOYSEION

Archs, 6
Entressol
Tel. 22658

Per visitar les Exposicions de Barcelona i Sevilla
així com Saragossa, el Monestir de Pedra, Madrid, Ècija, Còrdova,
Granada, Serra Nevada, Múrcia, Alacant, Alcoi, València,
Castelló, Tarragona

Pròximes sortides: el 25 d'abril i 14 de maig.

Pròximes Excursions en Autocar Pullman

(proveït de calefacció per aire) que amb tota garantia organitza

VIAJES MARSANS, S. A.

15 dies de deliciós viatge, comprenent-hi tota despesa d'allotjament i pensió en els hotels citats a continuació, així com propines, impostos, etc.

per Ptes. 775, per persona

LLEIDA: Palace Hotel.
SARAGOSSA: Hotel Universo y Cuatro Naciones.
ALHAMA DE A.: Hotel Termas Pallarés.
MADRID: Hotel Nacional.
VALDEPENYAS: Hotel La Paloma.
CÒRDOVA: Regina Hotel.
ÈCJIA: Hotel Comercio.
SEVILLA: Hotel París.

ANTEQUERA: Hotel Infante.
GRANADA: Hotel Alameda.
BAZA: Rest. Queens Victoria.
MÚRCIA: Reina Victoria Hotel.
ALCOI: Hotel Continental.
VALÈNCIA: Palace Hotel.
CASTELLÓ: Hotel Suizo.
TARRAGONA: Hotel París.

Totes les habitacions exteriors amb aigua corrent i calefacció

IMPORTANT. — Els turistes poden agregar-se des de qualsevol punt dels indicats. Les Sucursals i corresponents de VIAJES MARSANS, S. A., en les ciutats poblacions, així com les direccions dels indicats hotels donaran tota classe de referències a qui ho solliciti.

... Por eso

la Cafiaspirina no falta en mi mesita de noche, pues tanto a mi como a mis familiares nos prestó y sigue prestándonos verdaderos beneficios. Yo podría llenar un libro de testimonios favorables a esta bendita combinación química, ya que estoy satisfechísima y agradecida a sus indiscutibles méritos curativos.

Así opina uno entre tantos otros. Convénzase Vd. mismo con una prueba puesto que la

CAFIASPIRINA

además de poseer el efecto estimulante de la Cafeína, despeja el cerebro, trae el bienestar y no afecta al corazón ni a los riñones.

L'APERITIU

Comentaris a dues estrenes. — Les persones curioses que lleixin la plana teatral del nostre setmanari, o que hagin passat els ulls per la premsa que es publica cada dia, s'hauran enterat o s'enteraran que el dissabte de Glòria es varen estrenar dues obres de teatre escrites pel que firma aquestes ratlles. A propòsit de la meua doble estrena, els crítics, amb una excessiva amabilitat, expliquen l'argument de les obres i les judiquen cadascú a la seva manera amb la recomanable intenció d'orientar al públic. Jo he fet de crític teatral durant deu anys de la meua vida i sé que és una feina antipàtica i pesada; sé, dient-ho d'una manera popular, el pa que hi donen. Això és causa que jo sempre accepti les crítiques que es fan de les meves obres amb una gran bondat de cor i amb una resignació franciscana; no m'he barallat ni he tingut mai cap mena de polèmica amb el senyor que de tant en tant es dedica a donar-me una bastonada a la meua esquena literària o em vol fer empassar unes quantes cullerades d'oli de fetge de bacallà. La crítica és lliure i els autors són lliures de posar-se malalts o de somriure naturalment; jo sóc d'aquest darrers, però quan em claven una punxada justa, en lloc de revoltar-me, procuro aprofitar la lliçó. Això ho dic perquè aquest comentari que faig sobre mi mateix no té com objecte contestar cap mena de crítica.

A l'hora de l'aperitiu no m'agrada teoritzar ni cercar quatre pèls a la gamba de la lluna. Prefereixo el xafardeig i l'anècdota viva. I ara explicaré el que no poden explicar els crítics i els que sens dubte va meravellar més els espectadors que van presenciar *El cas del senyor Palau* al teatre Novetats, i *Gardènia* al teatre Talia. Les dues obres es començaren gairebé a la mateixa hora, estaven dividides en tres actes, i al final de cada acte el públic, ajudat de la claque, o al revés si voleu, va tenir l'amabilitat de fer-me sortir a les taules. És a dir, que jo vaig sortir al final de cada un dels tres actes en les dues obres que estrenava. Algú insinuà que jo no era jo, que era una falsificació molt intel·ligent, o una ben triada suplantació de persona. Doncs no és cert. Puc donar paraula que era jo en carn i en esperit. Sé que més d'una senyora es meravellà del meu do d'ubiquitat. Les persones més vives van endevinar la trampa. Tot era qüestió d'un taxi amb un xofer carregat de bona fe i amb aficions literàries que estava molt satisfet de poder tragar d'un cantó a l'altre un autor tan ataregat. Algú jurà i tornà a jurar que jo havia pactat amb l'alcalde senyor Comte de Güell, i amb el meu excel·lent amic senyor Ribera, cap de la guàrdia urbana, a fi i efecte que el meu taxi fos tractat com els autos del servei de bombers, que se m'eximís de respectar els senyals lluminosos, i altres coses per l'estil. Puc dir que tot això és fals. Em va sobrar temps per tot, complint estrictament les ordenances; i respecte a la suma fabulosa que s'ha anat augmentant de boca en boca respecte al preu que va cobrar el xofer per tragar-me comodament, dec dir que s'exagera molt. Tot plegat em va costar catorze pessetes amb vuitanta cèntims, que amb els vint cèntims de recarrec de l'Exposició fan quinze pessetes justes. O sigui la meitat exacta del que acostumo a cobrar per un article de les dimensions del present. Pot veure el lector que ni vaig patir molt ni em vaig arruïnar. I això ho explico perquè crec que pot ésser útil als autors dramàtics que es trobin amb un cas com el meu i tinguin intenció de quedar bé amb les empreses i amb el públic.

Un altre punt útil pels meus companys comediògrafs és el que fa referència a l'emoció, al *trac* o als nervis de l'autor que està en capella. Sobre això també s'exagera molt. Suposant que estrenar una obra produeix un *trac* x, estrenar dues obres sembla a primer cop d'ull que ha de produir un *trac* 2x. Doncs jo puc assegurar tot el contrari, perquè el *trac* de l'una destrueix el *trac* de l'altra. És una mena de fenomen psicològic una mica difícil d'explicar, però que és així com dic. No teniu temps de posar-vos nerviosos; l'anar amunt i avall amb el taxi, i abans la feina doble de revisar dos assaigs generals i fer servir el telèfon d'un teatre per parlar amb l'altre, us dona una activitat, una mena de treball que us distreu i fa un efecte de droga. Perquè podeu estar ben convençut que els nervis i la sobreexcitació vénen de l'oci, vénen d'aquell moment que no feu res quan heu acabat les feines preparatòries de l'estrena, i sobretot d'aquelles hores interminables en què us esteu dins de l'escenari i sentiu com els actors us van fent la comèdia, i sentiu d'una manera precisa com el públic va reaccionant a cada moment i aquestes reaccions, per tranquils que siguin, us van carregant el cor com si fos una dinamo.

Jo aconsello als autors dramàtics excessivament nerviosos, que procurin estrenar dues obres en una mateixa nit, perquè és la manera més eficaç d'evitar trastorns, que de vegades fins perjudiquen la pau d'una família.

Ara pòdia explicar d'on he tret *Gardènia*, però que he escrit aquesta obra, i de quins models m'he servit perquè tingues l'estructura que he servit al públic, però tot això fóra ficar-me en el terreny de l'meu xiroi amic el senyor Bernat i Duran.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

PA DE VIENA
ESTEVE RIERA

NOVETATS BN
PIJAMES

Jaume I, 11
Telèf. 11655

La Conferència Naval

Quan es va reunir la Conferència Naval a Londres el 21 de gener, vàrem tenir el propòsit de seguir-ne totes les incidències per la importància dels seus acords en el problema del desarmament i en el més general de la pau. Però als pocs dies de donar compte de la primera reunió presidida per Jordi V d'Anglaterra, es va produir a casa nostra l'esdeveniment tan esperat d'haver tingut una fi la vergonya de la dictadura. Per molt transcendents que fossin els acords de la Conferència no equivaïen per nosaltres a la liquidació d'un

sequència la de les antigues aliances militars. França es va encarregar de fer veure aquest aspecte de la qüestió. Va recordar que els laboristes anglesos, amb el mateix Mac Donald al davant, l'havien ajudada a defensar el famós Protocol de Ginebra de 1924 que organitzava el sistema mundial de la pau amb els tres principis essencials d'arbitratge, seguretat i desarmament, posats per aquest mateix ordre; i donant en certa manera per resolta la qüestió de l'arbitratge amb els darrers acords internacionals.

Stimson, Briand, Mac Donald, Wakatsuki i el feixista
Els protagonistes de la Conferència Naval

període tan revoltant de la nostra història. Més que els vaixells dels altres ens interessaven els drets de la nostra dignitat retrobada.

Ara que la Conferència Naval s'ha acabat, bé podem fer un parèntesi en les nostres coses i registrar els resultats d'aquesta reunió internacional per a conservar a les nostres planes el valor que tenen d'una crònica del seu temps.

Els propòsits de la Conferència Naval tenien una amplitud considerable que comprenia de fet tots els problemes pendents de la pau universal. Però en el fons es tractava de l'acabament de l'hegemonia marítima d'Anglaterra; i el trànsit d'aquesta situació secular a un nou règim d'equilibri de forces no es podia pas fer en un tancar i obrir d'ulls. I menys encara si es té en compte que Anglaterra, potència europea i potència mundial, es tenia de partir la vella hegemonia amb Nord-Amèrica, que no vol acceptar compromisos amb les coses d'Europa.

La complexitat d'aquest problema explica el fracàs de la Comissió preparatòria del desarmament, creada per la Societat de Nacions, cada vegada que s'ha topat amb la qüestió del desarmament naval. Els dos interessats principals eren massa forts per a consentir que els altres els arreglessin aquest afer. Primer s'havien d'entendre entre ells. Després, amb la base del seu acord, la Societat de Nacions podria en tot cas construir un sistema d'interès general. D'aquí va néixer, després de molts intents sense profit, la idea de la Conferència de Londres, iniciada en unes converses entre Mac Donald i Hoover.

Tothom sap que fins ara no hi havia altre acord que el de la Conferència de Washington sobre limitació de les grans unitats de guerra, *capital-ships*. Les dues grans potències anglo-saxones havien acceptat la paritat entre elles, i les altres una proporció que corresponia a les seves necessitats de defensa. Però no hi havia res establert sobre limitació de les unitats secundàries i auxiliars, especialment els creuers, que eren motiu principal de la discòrdia anglo-americana.

Nord-Amèrica necessitava una acció de defensa o d'atac en els seus propis mars grans creuers de molt radi d'acció amb gros artillat, mentre que Anglaterra necessitava molts creuers lleugers, ràpids i de menor artillat per assegurar el seu propi proveïment, la llibertat del seu comerç i la comunicació amb les seves colònies i els seus Dominions que exigeixen bases marítimes en les quatre parts del món. La dificultat consistia a trobar una fórmula que, dintre d'aquesta diferent necessitat d'armament, assegurés la paritat entre les dues potències; però que a la vegada aquesta paritat no perjudicés la posició d'Anglaterra a Europa, on necessitava mantenir una flota que fos superior a les altres flotes europees reunides.

D'aquí una nova complicació, França té colònies esteses a l'Àfrica i a l'Àsia que li exigeixen bases marítimes en tres mars. Després d'Anglaterra és la primera potència colonial. Per raons estrictes de defensa, necessita una flota, encara que inferior, de naturalesa semblant a la d'Anglaterra. Però Itàlia, per motius de prestigi polític, vol que se li reconegui el dret a tenir una marina de guerra igual que la francesa, i si bé França acceptaria la paritat a la Mediterrània, no admet una paritat absoluta que la deixaria pràcticament desarmada en totes les altres seves mars. De fet, aquesta disputa distorba el propòsit anglès de veure disminuïdes les flotes europees en forma que no passin dels límits que ella pugui acceptar per la pròpia flota en un acord de paritat amb Nord-Amèrica.

Però, per si no n'hi hagués prou, representava una nova complicació l'actitud del Japó, que reclamava en grans creuers una proporció del 70 per 100 de la dotació dels Estats Units, o sigui, una proporció pràcticament igual que l'acceptada en grans creuers per Anglaterra. Així, aquesta potència es trobava, principalment en els mars dels seus grans Dominions, que eren dues flotes i no una sola les que aconseguien una paritat amb la d'ella.

Semblava natural que un problema tan complex fos transportat a un pla superior al de la discussió tècnica d'un equilibri de forces. En realitat, totes les dificultats responien a la idea d'una possible guerra en la qual cada potència s'hagués de valer per si mateixa. Era la negació de tota l'obra de Ginebra i de l'eficàcia del pacte Kellogg contra la guerra. La restauració de la vella política de l'equilibri, que porta com a conals, va proposar una fórmula de seguretat

que permetés, no solament una limitació, sinó una reducció d'armaments.

Però Nord-Amèrica no està per brocs. Ni vol saber res amb les coses d'Europa, ni accepta traves en les seves. Ja en té prou i gairebé massa amb haver signat el pacte Kellogg que l'obliga moralment a no fer la guerra. Res d'obligacions materials que no sigui lliure de complir com bé li sembla. Però Briand, representant de França, no va donar el seu braç a tórcer. Es va voler entendre amb les potències europees a base d'un acord per l'estil de Locarno de mútua assistència contra l'agressor eventual, a la Mediterrània, acord que faria possible una reducció de les flotes europees dintre de les exigències d'Itàlia i les necessitats d'Anglaterra. Els laboristes, repudiant la seva antiga adhesió al Protocol de Ginebra, no varen voler acceptar perquè creuen que el seu país ja no vol més acords ni més compromisos amb les coses dels altres.

Almenys —deia Briand— fem tots junts una declaració que faci aplicables entre nosaltres els pactes de mútua assistència que estableix pel cas d'agressió el conveni de la S. de N. El ministre Henderson, més fi i més europeu que Mac Donald, hi estava d'acord en principi; però era necessari, per no exposar-se que una trifulga europea entretingués les forces navals angleses disminuint de fet la situació de paritat amb Amèrica, que els Estats Units s'avinguessin a donar la seva opinió, que els seria consultada en cada cas, sobre l'actitud que prendrien, si venia un conflicte d'aquella mena a Europa. Però els Estats Units, després de rumiar uns dies, varen respondre que no els amoïnessin amb consultes perquè l'obligació moral del pacte Kellogg ja era prou.

Quan semblava que la cosa no tenia solució, Briand va proposar que fessin un acord Nord-Amèrica, Anglaterra i el Japó, deixant per més endavant la possibilitat que França i Itàlia s'arribessin a entendre. La ridícula d'una política de prestigi del feixisme italià, imprudentment emparada al principi per Mac Donald amb la dèria d'aconseguir una disminució de les flotes europees, no podia ésser motiu del fracàs de la Conferència.

L'acord s'ha fet. Les dues potències anglosaxones han trobat la fórmula tècnica de la paritat i el Japó ha acceptat una proporció de grans creuers inferior al 70 per 100 de la dotació d'Amèrica que havia demanat. Un pacte de vacances de construcció de *capital-ships* fins al 1936; un altre sobre regles més o menys humanitàries per la utilització dels submarins; un altre sobre la substitució de les unitats de guerra inservibles, i un altre sobre la facultat de traspassar, previ avís i amb garanties, el tonatge d'una classe de vaixells a la d'una altra, constitueixen la base de l'acord general de la Conferència. Però com que quedava reservada a una gestió entre França i Itàlia la possibilitat d'un acord sobre la importància de la flota d'aquestes potències europees, Anglaterra ha exigit una clàusula per la qual, segons quin sigui el futur pacte franco-italià, se li permeti revisar el compromís contractat.

La importància d'aquesta Conferència consisteix que ja per sempre més el principi de la solidaritat internacional crea una situació d'interdependència jurídica en els primers Estats del món. Ha quedat reconeguda com una necessitat de fet la impossibilitat que cada país, fins en els problemes més essencials de la seva vida, prescindeixi de la relació amb els altres. És molt; però no tot el que s'esperava.

Com han dit el famós escriptor Norman Angell i el no menys famós periodista Wickham Steed, els laboristes anglesos han estat més nacionalistes que pacífistes. La por d'Amèrica els ha obligat a repudiar el sentit constructiu de la política de pau d'Europa. Els acords de la Conferència Naval seran sospesos a la S. de N., a la qual han d'ésser sotmesos. Potser Anglaterra es donarà compte d'una disminució d'autoritat moral. Duen que França, amb les seves proposicions de pactes de seguretat, procura conservar la situació actual que és d'una certa preponderància a Europa, moguda per la por que una nova guerra l'hi prengui. No és certament un mal per Europa voler arreglar les coses de manera que no sigui una guerra la que modifiqui el *statu quo*. En canvi, costarà de fer entendre que sigui un bé atiar la passió de prestigis nacionals per utilitzar-la com a contrapès en la solució de discòrdies europees. No valia la pena carregar als conservadors anglesos la responsabilitat del fracàs del Protocol de Ginebra per venir al cap de cinc anys a negar-ne la lletra i a renegar del seu esperit.

Mirant a fora

L'irritable Snowden

El debat sobre el pressupost, que és important en tots els Parlaments, agafa grans proporcions a Anglaterra. El dia que es comença el debat, que enguany s'ha escaigut fa pocs dies, és el més solemne de la Cambra dels Comuns. En un dia així, el Cancellier del Tresor, sortís o desgraciat, genial o mediocre, es lliura a la posteritat. Tots els que han ocupat aquest càrrec, i donat el tradicionalisme anglès, tots el que l'ocuparan, acostumen a isolar-se de tothom uns quants dies abans. Desapareixen, s'amaguen generalment a la seva casa de camp, ben guardada per fidels criats que no deixen arribar ningú, ni els més pròxims parents, al despatx del Cancellier. El mateix president del Consell no coneix el discurs del Cancellier del Tresor fins dues hores abans de començar el debat.

Aquest any tothom esperava el discurs de Snowden. La Cambra era plena a vessar. A dos quarts de quatre en punt, Snowden féu la seva aparició. Totes les mirades convergien sobre la figura pàl·lida del Cancellier, que avançava a poc a poc repenjan-se en els seus dos bastons, amb un somriure nerviós que passava d'un costat a l'altre dels seus llavis primis. Els seus amics li tributen una ovació. A la tribuna de davant el banc ministerial, una altra cara pàl·lida: Mrs. Snowden.

Enllestides les qüestions del dia, el president, amb la seva gran ferruca i les seves vestidures imponents, diu senzillament: «El Cancellier del Tresor. El Molt Honorable Philipp Snowden.»

En mig d'una gran ovació, aquest pren la paraula. A poc a poc, sense cap emoció visible, desenvolupa l'exposició del seu pressupost. Tot de cop, unes frases seques, agressives. L'orador ha vist en la cara de Mr. Churchill, el seu antecessor, un somriure mofeta, i li ha dirigit una punxada, que Churchill encaixa amb indiferència, sabent que ja li tocarà el seu torn.

Acabat el discurs, Churchill i Lloyd George, seguint els usos de la Cambra, s'aixequen a parlar per donar les gràcies al Cancellier pel seu treball. Però els compliments de Churchill no han estat més que el salut abans de començar la lluita. L'endemà, Churchill analitzà i criticà el pressupost de Snowden considerant-lo un perill per a l'economia anglesa. El fair play havia acabat.

Dos dies després, Snowden, com si es trobes en una Conferència internacional, promoué un gran avalot.

— Si l'honoràble membre (referint-se a Snowden) fos un comerciant... — va dir el conservador Stanley en el seu discurs d'oposició.

— És que ho sou vos? — l'interrompé Snowden.

— No, però estic ficat en els negocis — féu Stanley.

— Conill porquí! — replicà Snowden.

No sabem ben bé l'abast que en anglès té aquest insult, però es veu que no és més fort que dir grotesc i ridícul, perquè el president es va negar a demanar a Snowden que retirés les seves paraules, considerant que les havia aplicat als negocis en general.

Pensant en altres Conferències

Ara que es discuteixen els resultats d'una Conferència naval de tres mesos, és curiós de recordar les Conferències de desarmament que varen ésser celebrades abans de la guerra.

La primera fou convocada pel tsar Nicolau II a La Haia, en 1880. Després de llargs discursos, es va adoptar una resolució en la qual es deia que «la limitació de les càrregues militars era molt de desitjar a fi d'assegurar el benestar general i moral de la humanitat».

Vuit anys després hi hagué una altra Conferència. Durà quatre mesos, i com a tota conclusió, adreçà als governs la següent invitació: «La Conferència confirma la resolució adoptada en 1880 en el que fa referència a les càrregues militars, i, tenint en compte que aquestes han augmentat notablement des d'aleshores, la Conferència declara que és molt de desitjar que els governs reprenguin l'estudi d'aquesta qüestió.»

Naturalment, després d'aquestes famoses declaracions, al cap de set anys esclatava la guerra.

Encara són molts els qui creuen que les resolucions de les actuals conferències tindran la mateixa eficàcia que aquelles.

Però és d'esperar que el temps, i amb ell una gran guerra, no haurà hassat en va. Per això Briand vol la seguretat, que equival a l'esperit d'arreglar les coses pacíficament, abans que el desarmament, que és impossible sense aquesta nova idealitat en el Dret internacional.

El rèim sec als EE. UU.

El Literary Digest ha obert una enquesta per tota l'Amèrica del Nord sobre la prohibició.

Els resultats de l'enquesta donaven un lleuger avantatge als «humits», però no encara la majoria necessària per a la supressió del règim sec. Els partidaris d'aquest dret en l'enquesta del Literary Digest és tendenciosa, perquè els preguntats són en general homes — humits — i no pas dones, sexe que compta amb moltes partidàries de mantenir el règim actual. Encara més: proposen als seus amics que no contestin enquestes d'aquesta mena, perquè són fetes amb la mala intenció, diuen, de crear una agitació artificial i perjudicial. El periòdic, per la seva banda, protesta de la seva bona fe i diu que espera reunir vint milions de respostes.

Cal afegir que, des de fa cosa de dos mesos, les discussions al voltant d'aquesta qüestió han pres molta virulència, tant al Parlament com al carrer, al mateix temps que augmenta la feina de la policia, dels magistrats i del personal de presons, i això no solament a Chicago.

Aquest número ha estat passat per la censura

MIRADOR PARISENC

El Món Poètic dels Negocis

Mme. Hanau és a les finances el que el Dr. Asuero a la medicina. Representa l'element meravellós, poètic i providencial. Tots dos corresponen a una època en què hi ha moltes dictadures i tot va a la bona de Déu. En el fons, un dictador no és altra cosa que un home entestat a trobar el trigèmin a un pob'e.

Mme. Hanau després de detinguda

Mme. Hanau és una persona molt coneguda i sobre la qual s'han escrit articles estúpids. Però les seves últimes peripècies encara mereixen un comentari. Torna a ésser d'actualitat no solament per la seva vaga de la fam, la seva fugida de l'hospital i la seva llibertat provisional, sinó també, i degut a una misteriosa relació, per les notes que publica el senyor Calvo Sotelo sobre la situació financiera espanyola. Les operacions bursàtils que constitueixen el negoci de Mme. Hanau i que l'han duta finalment a la presó, tenen una certa semblança amb aquella famosa operació de «conversió» de que tan orgullós està el jove ex-ministre d'Hisenda. Mme. Hanau es limita, en efecte, a canviar uns títols per altres. I així arriba a arruinar els seus clients. El paralelisme resulta, doncs, perfecte. Cal reconèixer, però, més imaginació en la intrèpida francesa que en l'«acoralat» ex-ministre espanyol.

També en la polèmica entre el senyor Argüelles i el senyor Guadalupe trobem una fórmula que és tot el secret dels negocis de Mme. Hanau. El ministre d'Hisenda de l'actual dictadura i el de Foment de l'anterior discuteixen el següent: «Aquestes despeses eren reproductives o no? Exactament el mateix discuteixen Mme. Hanau i la justícia francesa: «Els títols que vostè donava als seus clients, donaven alguna renda o no?» Aquesta és tota la qüestió.

Els grans homes de negocis bursàtils del nostre temps es desenrotllen en un món irreal i poètic. Darrera aquests coristes desenrenats i escandalosos que, sota el porxo de la Borsa de París, amb un quadern i un llapis a la mà, entonen la simfonia de la baixa, el concertant de «à terme» i el reilet de l'alça, no hi ha res. Mme. Hanau ho comprengué perfectament i s'adonà que els números que allí es fan no són signes aritmètics — és a dir, exactes, sinó algebriques — és a dir, convencionals. El «crac» de la Borsa de Nova York és una prova del que diem. Si el senyor Calvo Sotelo hagués tingut la preparació tècnica que té Mme. Hanau, hauria pogut realitzar una obra financiera genial i no es veuria com es veu ara.

Després d'arruinar els seus clients — els seus contribuents, podríem escriure — Madame Hanau ha tingut dos moments esplèndids: el del seu «papusisme», amb el final novellesc d'una fugida molt més recixida que la de Léon Daudet, i el de la seva llibertat provisional amb fiança.

El seu «papusisme», la seva vaga de la fam, obtingué aquest resultat magnífic: que la gent que Mme. Hanau havia deixat sense menjar s'alarmà perquè ella no menjava. La seva llibertat amb fiança encara és millor: la fiança l'han dipositada els mateixos clients arruinats per ella. Que provi de fer igual el senyor Calvo Sotelo!

Es consolador, però, pensar que Mme. Hanau hauria pogut ésser home en lloc de dona i espanyol en lloc de francès. El general Primo de Rivera l'hauria nomenat, sens dubte, ministre d'Hisenda. Que monòpolis i que emprèstits que tindrem ara! Ens hem salvat a mitges per una simple qüestió de sexe i de nacionalitat. El senyor Calvo Sotelo és un teòric sense imaginació. En realitat, més que amb la il·lustre hisendista francesa, se l'hauria de comparar amb aquest pobre general Pàngalos, l'ex-dictador grec, que es va agafar els dits per una senzilla compra d'automòbils sense subhasta o la concessió d'una casa de joc. Infel·litos!

C. R.

París, abril.

EL DEFENSOR DEL SENYOR VIURA

Heus aquí la carta que hem rebut de l'advocat Andreu Sierra, de la qual parlàvem en el número del dijous passat:

Barcelona, 7 de abril de 1900.—Sr. Director de MIRADOR.— Presente.

Muy señor mío: Publicándose en el semanario que usted dirige y con fecha 27 del pasado mes de marzo un suelto titulado *Un colaborador amagado de la dictadura*—Xavier Viura, como abogado de este señor, por el autorizado y haciendo uso del derecho que concede el art. 780 del vigente Código Penal, me interesa hagan constar:

Primero. Que en el suelto de referencia existen en cada párrafo hechos, conceptos y apreciaciones completamente inexactos, cuya enumeración sería harto prolija y llegaría la presente a las columnas de esa publicación con una extensión lesiva para ustedes y molesta para mí, que, ni aun haciendo uso de un derecho que la ley me concede, pretendo determinadas colaboraciones.

Segundo. Que en lo sucesivo sería medida de buen gusto no inmiscuir en los asuntos del señor Viura el nombre de terceras personas. El Sr. Viura como agraviado, ustedes como inculcados y responsables pecuniarios y yo en la augusta misión de defensor, somos los únicos actores de este sainete, drama o tragedia, que el nombre es cosa que dejo a la aceptada elección de ustedes.

Tercero. Que sabe muy bien la Sociedad propietaria de esa publicación, que nunca ha puesto precio al Sr. Viura a las injurias y no lo pondrá tampoco a la que con esta gratuita e inexplicable apreciación le hacen.

Ha contestado, sí, a estas arresiones con el ejercicio de un derecho, habiendo sido, no el Sr. Viura, sino el digno Juez de Instrucción del Distrito de la Universidad de esta capital (y la Audiencia por ratificación de lo acordado) el que con auto de fecha 7 de agosto del pasado año, ordenó la constitución de una fianza en cantidad de 10.000 pesetas (nada de 25.000 ni 6.000, como ustedes afirman) a resultados de las responsabilidades pecuniarias de un proceso; fianza que tuvieron que depositar por orden judicial, y en efecto depositaron, en 11 de diciembre próximo pasado, según así aparece del sumario.

Cuarto. Que mal puede el Sr. Viura haber colaborado con la dictadura a base de unos escritos judiciales de los que no puede ser autor, ni por otra parte ha inspirado, quien los subcribe responde de los mismos. Y dispuestos a tratar de colaboraciones, sepan que no pudo existir otra que la nacida de un supuesto equivocado: Al conocer hace bastante tiempo que dictadura y catalanismo (catalanismo político desde luego) firmaban pactos nupciales, me alejé de la una y continué del otro tan alejado como siempre lo estuve.

Quinto. Que nunca he estado a las órdenes del Sr. Milans del Bosch, ni hubiese consentido tal sumisión en el Sr. Viura, con relación a la querrela por injurias contra ustedes deducida.

Supongo que este último señor (y por lo que a mí se refiere lo afirmo) hemos estado a tan respetuosa y cautelosa distancia del Sr. Milans del Bosch, como del Sr. Puig y Cadafalch, por ejemplo.

Ni a uno ni a otro hemos obedecido, ni aplaudido nunca: siquiera en ocasiones, los ideales de ambos hermanos, brindase oportunidad para hacerlo en un solo acto.

Sexto. Que se entienda siempre queda a salvo cualquier otra acción que al Sr. Viura pudiese corresponder con motivo del suelto de referencia.

De usted affmo. S. S. q. e. s. m.—A. Sierra Valverde.

RAMON BES & C.^a

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1, i Via Laietana, 4. BARCELONA
Teléfono 15524 - Apartat 896
Direcció telegràfica: DANIBES

BANCO HISPANO DE EDIFICACIÓN

REAL SOCIEDAD COOPERATIVA DE CREDIT
Avinguda Conde de Peñalver, 8 i 10 - MADRID

Casa pròpia, finca rústega, cancelar hipotecas, diner per negocis, dots per la vellesa, s'obté subscribint-se al Banco Hispano de Edificación.

Informes: DELEGACIÓ PROVINCIAL - Rosselló, 315 - BARCELONA - Telèf. 70021

Afaieteu-vos amb PASTA NIX

LES LLETRES

UN TERRIBLE MALEFICI

POESIA

Conte inèdit de JOSEP PICÓ

L'Enriqueta Romeu i la seva mare vivien en un d'aquells barris on sembla que l'esperit modern no hagi pogut penetrar encara, puix conservava el tipisme adulterat propi dels suburbis de les grans ciutats, la qual cosa feia que en la barriada perdurés un caràcter de poblet de mala mort, tant pel que afectava a la manera d'ésser de les gentes com a llur manera d'apreciar les coses i jutjar els fets. Degut, sens dubte, a aquestes circumstàncies, des que la mare de l'Enriqueta enviada, tenint de pujar pel seu compte cinc criatures, la dona era objecte de la preocupació del veïnat; no per ajudar-la, per cert, sinó per a esbrinar d'on podien sortir les misses.

A mida que l'Enriqueta i les seves germanes anaven fent-se, amb més intensitat i atenció es projectava sobre la vida de la mare la malícia de les desvagades del veïnat. Ara que l'Enriqueta comença a pintar un xic, tot són suposicions, averanys i pronòstics...

L'Enriqueta sortia fresca i presumida de casa seva. Es trobava en l'edat en què la formosa i la joventut es disputen per veure quina serà la que donarà més bellesa a la persona que les porta damunt.

Com és natural, ella s'adonava de la seva presència agradable i n'estava força orgullosa, sobretot en veure que li captava un nombre de pretendents que moltes haurien enviat per elles, però no tenir un caràcter massa expansiu, un temperament massa fàcil a les amistats i franqueses de barri, feia que fos tinguda per vanitosa i que les comares que tenien filles, per enveja, la bescantessin i les que no en tenien fessin el mateix tan sols pel vici de fer-ho.

La noia començava a estar tipa de les retallades i de les murmuracions; ella no es ficava amb ningú, sa mare tampoc, i en canvi a elles el xafarderam els tenia posat el dit a l'ull.

En el moment en què la veiem sortir, l'Enriqueta no pensa en les bescantadores, i com poques vegades se li noten certs signes de satisfacció que aneu a saber de què era... Però la senyora Pepa del forn i la senyora Teresa, que com sempre, ho baturades dalt la vorera, estaven enraonant, la interpretaren amb poques paraules, encara que amb molta malícia, amb una mirada de reüll i un somriure mofeta i llefiscós, dient a mitja veu i fent-se l'ullet amb sornegueria: "Deu haver fet bones..." Però què varen dir! L'Enriqueta, que, com totes les dones quan estan de punta amb les veïnes, de temps ha aguditava els sentits, arpeggà al vol les paraules insidioses i, com si hagués rebut una fuetada al mig del rostre, es girà sobtadament a la senyora Pepa i li digué:

—Més valdria que per comptes de cuidar-se de si faig bones, mirés de no fer-les portar al seu marit... bruxia!

Era la primera vegada que l'Enriqueta es descarava a aquelles i ho féu amb tal impuls que de moment les desconcertà, però reaccionaren de seguida:

—Deus tenir la cua de palla, que t'en-cens, descarada, indecenta, tomàquet!

L'Enriqueta, cegada per la ràbia, i degut també a la seva inexperiència en les baralles, no sabé continuar, se li enrogiren les galtes i sols fou bona per engegar aquelles fúries amb el clàssic "Arri allà!". Les plantà, deixant que s'esbravessin escandalitzant-la, com ho feren fins que la perderen de vista.

Aquells crits atragueren l'atenció del veïnat; sortí gent als balcons; les desvagades s'aturaren a les portes de les botigues; l'adroguer corregué a preguntar amb veu de cornetí a la senyora Pepa què era allò; el taverner, home bonificat i poc amic d'històries, reia de tot cor amb els seus parroquians. Això provocà que l'ira congriada per aquelles contra l'Enriqueta la dirigís vers ell quan tot rient exclamà:

—Sembla que us les n cantades clares la menuda... Ja us arregraria ja, si fos del vostre home...! us clavaria cada cop de samaler, que ja us estafieu a la cuina tant si volguéssiu com si no...

—Sí, abona-la, abona-la!—li contestà la senyora Laia que s'afegí a la corrua de la Pepa; i li deus servir d'alcatot que l'abones tant.

El taverner contestà alçant més el to, augmentant el gruix de les paraules; les marmanyeres no quedaren curtes. Sortí el marit de la senyora Pepa, el fill de la Laia, el pare de la Tuies, el noi i els parroquians del taverner i s'armà un batibull que acabà a la delegació i al dispensari.

Quan l'Enriqueta s'assabentà que per ella s'havia llurad aquell sacramental, no pogué contenir-se el riure.

Les xafarderes, com que foren castigades a pagar unes pessetes pel soroll armat, s'abstingueren durant uns dies de fer mul·lader, i hagueren de satisfir la seva ira traient tot el veri pels ulls així que veien l'Enriqueta, de la qual juraren venjar-se.

La Pepa del forn es comprometé solemnement, davant d'un conciliàbul de dones de la seva confiança, a fer corsecar la noia.

Ha passat temps. L'Enriqueta, almenys quant al nom, ja no és l'Enriqueta. Ara és la Ketty, renom amb què es batejà ella mateixa, quan feia de modista, en complicitat amb les seves amiguetes de taller, per la semblança que segons aquestes tenia amb una "star" protagonista d'un film americà.

Quant a la persona, és la de sempre; conserva el seu caràcter enemic del xafardeig, el seu bell físic i el seu tipus de noia barcelonina.

Però el món i les persones donen tombos. Per una d'aquestes eternes històries de tothom sabudes: misèria de jornals, família malalta, joventut, el seductor, etc., Ketty ha tingut d'abandonar el taller, i ella sola ha de portar la casa, fent de model, feina per la qual és sumament sollicitada.

Podeu comptar que les comares encara s'ocupen de la noia amb molt més acarnissament que abans, ja que "de l'arbre caigut tothom en fa llenya", com diu la dita. La fornera i les seves filles són les que es veuen amb més cor de trossejar la fama d'aquesta "modelo", com li deien ruboritzant-se del nom que els acudia al pensament.

Però com que les persones més gatamaules tenen els seus copets amagats, un dia la filla gran de la fornera, noia rossa, rodona, amb una piga prop de la barba i un aire de congregacionista que trencava l'ànima, en sortir de certa casa de platxer i discreció de bracet d'un galant jove, fou vista per la Ketty, que s'esqueia passar per aquells indrets.

Ketty senti en el seu interior una gran satisfacció d'aquella troballa.

Arribant al seu barri entrà a la lleteria, on precisament s'estava sedassant a una "artista". Ketty que no es ficava mai en res, interrompé la conversa per dir a la vaquera:

—Sí, podeu dir mal de les artistes i de les models; sabeu qui acabo de veure sortint d'un "meuble"?

—A qui?

—Doncs a la gran de la fornera...

—Ooooh!

De seguida, una de les que ho sentiren, anà a portar la nova al forn.

En assabentar-se'n la Pepa, que era la que duia la veu cantant de la guerra a les "qualsevols", i coure-li com una llaga, no el fet de la seva filla, sinó el descobriment de Ketty, recordà que anys enrera, quan aquesta encara era l'Enriqueta, havia jurat fer-la corsecar.

Aquella nova acabà en sec la guerra d'estisorades sorolloses contra Ketty. La murmuració ja no fou més una conversa en veu alta. Les comares, tot al més, canviaven entre elles un xiu-xiu discret, procurant, així sí, evitar totalment la proximitat de la noia, no fos cas que també les descobris sortint d'alguna sagristia. Mes contra aquella havia començat una lluita sorda i tenebrosa.

La Pepa del forn, que entre les qualitats que li reconeixia el barri tenia la fama d'ésser mig bruxa, s'avia emprès pel seu compte la venjança de totes les comares; venjança que en realitat no era tal, sinó tan sols un desig aguditzat de fer mal per complaure's en els seus estralls.

Per més que les grans ciutats semblin xopes de cosmopolitisme, de despreocupació, d'indiferència d'esperit, conserven encara un solatge força dens de morbositats medievals, i per això podem trobar en tal carreró un herbolari que cura de gràcia, en tal recó un cego que té especialitat a donar mal...

La Pepa del forn és parroquiana del ceguet i ja se'n val de molt temps. Gràcies als seus serveis féu perdre una família sencera d'un forn de més avall, tots els membres de la qual moriren tísics; també féu embogir el rector de la parròquia.

Ara volia fer perdre la Ketty i posava tot el braó per aconseguir-ho.

Seguint consells del ceguet, durant una novena la Pepa tirà des del terrat a la galeria de Ketty set grans de sal morra xopa de tinta i oli de confirmació. Li féu regadetes i creus a la porta del pis amb aigua infernal, consistent en aigua beneïda procedent de tres esglésies dedicades a sants barons, profanada per la saliva i certs "passes" del ceguet. També procurà introduir a la casa de la noia uns pólvors de cendres de malva de cementiri, falgues i ossos de carp d'òliba.

Però sens dubte, o la noia tenia molt de bo entre els mals esperits o aquests s'havien tombat d'esquena a la senyora Pepa. Les bruixeries no feien efecte i no era pas perquè aquesta no acompanyés les manobres de les oracions, salms i responsos del cas i de les conseqüents lluminàries al di-

moni. Però, res, Ketty es feia cada dia més bonica i segurament això feia que els malefics no li arribessin a causar ni una engruna de neguit. En canvi a la seva mare, bona dona a carta cabal, la tenien anguniosa, ja que temia el poder malefic de la sinistral senyora Pepa, però procurava no donar-ho a comprendre a la seva filla perquè no s'hi capigués com ella i perquè no s'ho prenguess a la valenta i arribés a esgarrapar-se amb aquella pell de Barra-bàs.

La Pepa ja començava a desmaiàr dels seus propòsits en veure que malgrat el temps que hi treballava no assolía encara l'èxit perseguit; però abans d'abandonar-los, sense dir res al ceguet anà a fer-se tirar les cartes per una pentinadora que hi tenia la mà molt trencada.

Aquesta, després de barrejar ben bé els naips, escampar i fer-ne cinc piles de les quals la senyora Pepa trià una, els estengué amb atenció damunt la taula i donà la següent interpretació:

—Jesús, Maria i Josep, senyora Pepa!... Que n'hi volen de mal a vostè! Fixi's bé com li surten les cartes... Li han sortit tres asos de costat voltats per dues sotes. La primera, la sota d'espasa que ha sortit dreta. La segona, l'as d'oros cap per avall. Al costat el d'espases cap per amunt. A continuació el de copa capgirat seguit de la sota d'oros dreta i desafadora... Oh, senyora Pepa, ja cal que es calci bé, això són dues donotes que diuen molt mal de vostè i fan treballs contra casa seva, ben clar ho diuen les cartes. Fixi's com l'as de copes, que significa casa, surt cap per avall i en canvi el d'espasa al seu costat cap per amunt. Això vol dir que han aconseguit posar una burxa a casa de vostè i que l'hi ha posat la jove, la d'oros. i que si no s'espavilla li ennegriren l'estrella, perquè l'as d'oros li surt a l'inrevés...

—Ah...—exclamà la Pepa amb veu de gola com si volgués escopir una espina atrassada—, és la Ketty...

La pentinadora l'agafà pel mot i com que les coneixia a totes digué:

—Si que ho és, sí; i la d'espases, la mala llengua, és sa mare...

La senyora Pepa es malhumorà, perquè totes les altres tirades li sortiren contràries, pagà a la pentinadora, la qual li aconsellà que per evitar els efectes d'aquelles males voluntats cremés cada divendres tres candelas blanques, tres de negres i una de verda a Sant Expedit i a Santa Rita, i que no temés.

La fornera sortí tota moixa de la casa de la pentinadora i anà a la del ceguet sense perdre temps, a reclamar-li que multipliqués les forces perquè les persones que volia fer perdre continuaven tan trempades com sempre.

El ceguet li contestà:

—Sí, ja "ho he vist" aquesta nit quan m'he comunicat amb el gran boc, que m'ha dit que això és perquè per aquestes dones hi ha qui els fa grans treballs i els prepara una cosa que ho tiraran a casa teva, i que si no t'espavilles a donar el que sigui perquè jo pugui fer el que dec abans que elles no ho tirin, estaràs perduda.

—Què s'ha de fer? Què s'ha de fer? De maneu.

En primer lloc, tens de donar-me una peça de roba, o un paper, en fi alguna cosa que sigui d'elles, al mateix temps en portes vint-i-set duros, que són tretze i tretze més un que significa el Pare Poderós; llavors, junt amb la peça que els hagi pogut arregar, jo els tinc de treballar, posant-los una nit a sol i serena dintre un pot de vidre blau, amb vinagre, fel d'albat, aigua infernal i llàgrimes de cantàrida. Llavors, gràcies a una oració que diré a les dotze de la nit, es tornaran un fum que jo faré arribar a l'esperit amb qui em comunico. Passes el dimarts vinent i et donaré una boleta: tira-la al seu pis. Això sí, mentrestant, no et descuidessis de fer-los la regadeta i les creus amb aquella aigua que ja saps i no t'adormis, que treballen de valent...

La senyora Pepa, esverada amb el que li acabava de dir el ceguet, li hauria donat els vint-i-set duros si en aquell moment els arribava a tenir. En sortir i reflexionar-hi, li començà a saber greu de despendre's d'una quantitat tan respectable; però la rosegava el dubte: "I si ara no els hi dones i la Ketty et tira allò?"

La mare de Ketty cada dia estava més capficada, tant que cridà l'atenció de la noia, que tant si com no l'obligà a explicar-ne les causes. Quan la xicota les va saber, naturalment, féu la despreocupada i recomanà a sa mare que no s'amoinés de la bruixeria que els feien, que ja ho arreglaria ella pel seu compte. Però se li havia encomanat el neguit i, no podent-lo aguantar al pap, ho explicà a la primera ocasió al seu xicot, estudiant força tabolot però viu de debò.

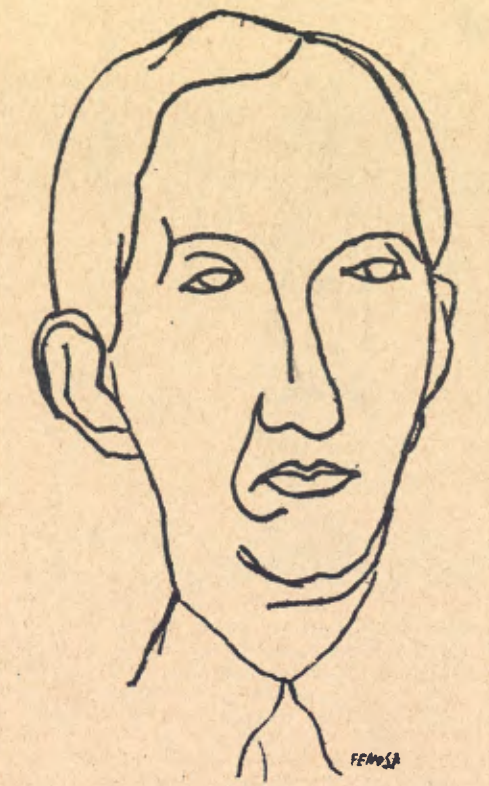
Aquest noi, aficionat a les lectures extravagants, s'havia empassat molts llibres de magnetisme, màgia negra, etc., i com que sabia que les persones afectades per les "ciències ocultes" solen ésser molt suggestionables, pensà jugar una innocent mala passada a la senyora Pepa, i aconsellà a Ketty, després d'explicar-li el significat de l'acció, que busqués una ceba ben vermella, com més millor, a fi de parodiar un cor, que hi clavés trenta tres agulles de picar blanques a tot el volt que representarien els anys de Jesucrist, tres de blaves a la base representatives de la Trinitat i una de negra al cap que figuraria el dimoni triomfant per damunt de la Divinitat, significat en conjunt el cor de la senyora Pepa martiritzat i rosegat per tots els mals procedents del cor del diable.

—Quan tinguis aquesta ceba endegada així—li digué—tira-la a la Pepa; ja veuràs quin canvi farà.

Ketty no sabé si admirar-se o escriuir-se de la ciència del seu xicot

Un drama modern i el seu desenllaç: Jules Supervielle

Jules Supervielle és un poeta uruguai de llengua francesa. Hauria pogut ésser un poeta parisenc de llengua espanyola. No fa gaire temps el vaig veure en el seu gabinet de treball, propi per a la filosofia, davant el Bosc de Bolonya. Em digué: «Me'n vaig, per tal d'escriure el meu pròxim llibre, a l'Uruguai.»

El darrer llibre de Jules Supervielle s'anomena *Le Forçat innocent*. Si a propòsit d'aquest llibre evoco les dues pàgines de l'autor, no és pas per establir el recompte fàcil de les inspiracions que Jules Supervielle, en els seus poemes d'una tècnica segura molt parisenc, deu als horitzons i a la vida de l'Amèrica espanyola.

Em sembla que Jules Supervielle representa alguna cosa més profundament emocionant que un total de simples correspondències subequatorials i amèricol·latines.

El secret de l'emoció comunicativa dels poemes d'El Forçat innocent ve del fet que el poeta dona la transsubstància d'un estat d'hipertensió sensible gairebé dolorós, aquell que tots hem experimentat, els homes de lletres que tenim dos centres diferents de pàtria espiritual.

Els països d'una civilització mateixa, de raça idèntica, ofereixen a l'escriptor no solament un material d'imatges i d'expressions tan semblants i tan diferents alhora que cavalquen l'una sobre l'altra, sinó també una zona de sensacions d'un mateix ordre que s'imposen, en record de la pàtria absent, en la pàtria en què es troba, i submergeixen l'escriptor bilingüe en un perpetu desarrelament.

Es potser perquè Supervielle es sent americà del Sud en ple París, que visita, absolutament com un turista, el Museu Carnavalet, i que això ens val un poema. Però que no es troben gaires poemes modernistes en els museus del París retrospectiu.

Hom sent que el poeta és constantment de viatge. Els títols de les grans divisions del seu recull: *Saisons, Intermittences de la Terre, Ruïnes, Derrière le Silence*, indiquen aquesta recerca d'un absolut que resisteix als desplaçaments del tema, desplaçaments que el deixen tot vacil·lant àdhuc quan s'immobiliza en una etapa de llarga durada.

—Prova-ho — insistia ell—; ja veuràs com aquesta bruxa s'esvera i us deixa tranquils.

Seguint les precedents indicacions, la noia arranjà un ceballot enorme i el deixà anar dissimuladament al pati de la fornera; la ceba caigué dintre una panista plena d'ampolles i paquets d'herbes i quedà mig amagada.

Com que l'home de la Pepa havia agafat una calipandria, ella encara no havia anat a portar els diners al ceguet, però com que continuava resant i fent creus tenia confiança d'aturar els malefics. Però, horror!... Una tarda a entrada de foc s'anà al pati a buscar el paquet d'espigol per a escalfar uns draps per al seu home, i forollant per la panista de les herbes sentí una filada horrible a la mà, que li féu arrencar un crit llàstimos que es convertí en bram d'aterradora desesperació en veure que s'havia punxat amb una de les agulles de la ceba malefica que no havia descobert fins llavors. Tremolant i petant de dents exclamà:

—Ai, ceguet, que estic perduda! Ajudeu-me, Sant Ciprià!—i caigué en basca.

D'aquest troplell se n'assabentà tot el celobert en pes i aviat tot el barri.

La senyora Pepa hagué de ficar-se al llit completament enfebrada. Desvariejant de febre veié figures monstruoses. Li semblà sentir el ceguet que li recalava: "Ja t'ho deia, tot això et passa per l'avarícia." Es convencé que el seu llit ballava i que en el seu cor s'hi clavaven no trenta tres agulles, sinó trenta tres dotzenes, i que dues rates grosses com porcs, amb orelles d'elefant, potes de lleó i cua d'ànec li rosegaven els pits fent-ne serradures... Allò era la follia. La notícia va córrer pel veïnat. Les comares s'espavoliren i ja no es ficà ningú amb Ketty ni per broma. La tamera des de llavors.

La senyora Pepa féu llit quatre mesos, es vengué la botiga quan es posà bona i se'n anà del barri, tot perquè la ceba del xicot de Ketty per casualitat fou tirada amb l'oportunitat que suposava el fet d'haver estat predit pel ceguet el terrible malefici.

JOSEP PICÓ

Per això aquestes lluites de precedències, i potser també d'existència, entre els diferents jo de l'autor.

Es aquesta vida de pensament la que comunica a Supervielle el seu temor de la solitud vana. Recerca i defuig l'amor en el sentiment que aquest altre escampament i de vegades aquest rapté (el poema: *Est-ce encore moi malgré — Son visage en allé...*) li faran conèixer un nou i cruel exili.

La tirania no del record, sinó de la presència del país del qual som absents, al mig mateix d'aquell en què ens realitzem, es fa sentir en l'expressió, tornada així més difícil. Jules Supervielle pensa, vol expressar-se, però això el fa sofrir: *Tous les mots sont restés au loin, — Saisis par leur propre délire*, ens diu en un crit esquincador. Aquesta distracció en el sentit etimològic de la paraula, aquesta crida de l'altra pàtria, de la nació complementària, les senten tots els llatins que freqüenten d'altres llatins.

En Supervielle, adquireixen una força retrospectiva.

Un recull de poemes intítulat *Oloron Sainte Marie* és talment marcat d'aquell gust i d'aquella servitud acceptada d'una absència, que el remunta en el passat, fins en la interrogació dels morts, que troba menys inactius, més alliberats que els vivents. El poeta partit de peu pla s'eleva a poc a poc, i ateny les zones en què els morts esdevenen els vivents d'un altre món. Crec que la solitud dels vastos espais, la mesura de les separacions amb éssers animats que el viatger rotatiu repren i abandona periòdicament, han fet accedir Jules Supervielle a les creences dels antics indis. Però no s'ha impregnat de llurs mitologies. L'ha redescoberta en ell, pel joc alternat de la crida i de l'abandó de dues pàtries.

Es un dels casos més curiosos, més moderns de la nostra poesia actual.

II

El bilingüisme vist per Fernand Neuray

Els llibres sobre Clemenceau són de moda. N'hi ha d'excel·lents, n'hi ha de qual-sevols.

En tots els casos, un d'ells és curiós per l'aproximació que permet de fer entre la Bèlgica i la França.

Fernand Neuray dirigeix a Brussel·les un diari molt gran, el qual, encara que dient-se *La Nation Belge*, o potser per aquesta raó, és violentament partidari del bilingüisme.

El centralisme francès imagina malament una nació vivint unidíscima utilitzant comunament dues llengües. Amb tot, és el cas de la Bèlgica, flamanda i francesa ensems.

Per això, doncs, la personalitat de Fernand Neuray era indicada per fer d'ell, alhora que un confident de Clemenceau, el seu jutge. Els *Entretiens avec Clemenceau* (Edicions Prométhée) que Fernand Neuray publica, expliquen el més gran escàndol de la història interna de França, la qual n'és responsable davant els seus aliats, a saber: que el civil que guanyà la guerra no fou dut a la magistratura suprema, la Presidència de la República.

El liberalisme de Fernand Neuray determina també aquest misteri: que en Clemenceau hi havia dos homes.

I d'aquest petit llibre resulta que si Clemenceau, home honrat, home cultivat, gran patriota, hagués estat doblat d'un regionalista, hauria tingut la força de resistir als ninots polítics, els quals, però els havia dominat durant l'acció de la guerra; però el Tigre tenia el perjudici del respecte dels vots, forma agressiva de l'antifederalisme.

ADOLPHE DE FALGAIROLLE

Una obra interessant:

Grandezas y Miserias de una Victoria

per G. Clemenceau

De venda a la: **LLIBRERIA CATALÓNIA**
Plaça Catalunya, 17 - Telèfon 12456 - Barcelona

CANISERIA FITO
BARCELONA

MITJONS I MITGES A BON PREU
Jaume I, 11
Telèf. 11055

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria, S. A.

Barbarà, 16 Telèfon 12781

BARCELONA

Libre d'actualitat

Vers una solució de conveniència

Estat Espanyol, S. A.

Preu 4 pessetes

Venda: Llibreria Antoni López, Rambla del Mig, 20, i totes les llibreries i quioscos.

I E L T E A T R E

Josep Maria de Sagarra als teatres Talia i Novetats

Gardènia, poema en sis quadros
El cas del senyor Palau, farsa en tres actes

L'estrena de *Gardènia* ens ha semblat tenir un no sé què de *Batalla d'Hernani*. Comparació inexacta, però amablement obsessionant. El lector ja s'adona que no prenem aquest símil en el sentit que els autors del Paral·lel siguin uns clàssics decadents i Josep Maria de Sagarra un autor verbalment romàntic. Recordem que Josep Maria de Sagarra mateix ha dit, referint-se principalment als coneguts autors del Paral·lel, que la nostra escena envaïda per l'al·lufabetisme aventurer. Així, doncs, aquell no sé què de *Batalla d'Hernani* se'ns converteix en *Batalla de Gardènia*, en el sentit de batalla decidida al teatre menys que mediocre.

Gardènia és un poema realista, i hom hi ha volgut veure una influència de *Maya*. Una detinguda comparació d'aquests dos poemes no ens donaria la més lleu semblança interna. Només l'ambient és, en part, semblant. La vàlua essencial de *Maya* radi-

Sagarra, quan era estudiant

ca en el simbolisme dels seus personatges i d'aquest simbolisme en pateix, en alguns moments, el realisme de l'obra. Una bona part de la poesia que irradia de les escenes de *Maya* neix d'aquest simbolisme. La vàlua essencial de *Gardènia* radica en la poesia que flueix d'un realisme cru, descarnat, però ple de matisos i d'amples resonàncies. Gantillon fa de Bella un símbol — per aquest motiu Bella resulta, sovint, hieràtica. Josep Maria de Sagarra no vesteix *Gardènia* amb la túnica blanca d'un símbol, sinó que, ens presenta una dona de món, humaníssima, amb tots els rampells i amb tots els entendiments. Sagarra no ha fet de *Gardènia*, volgutament, un símbol, però *Gardènia*, plena de vida i de moviment, dona completa, creació magnífica, simbolitzada, sense que l'autor hagi de tenir cura de dir-ho, totes les *Gardènies* que pateixen fred de cor, que és fred que gela els ossos. Això no vol dir que *Maya* sigui inferior a *Gardènia*, ni que *Gardènia* sigui superior a *Maya*. Gantillon i Josep Maria de Sagarra han contemplat les Belles i *Gardènies*, des d'un punt de vista fonamentalment distint.

El personatge central del poema, *Gardènia*, és, amb *Elvira de Fidelitat*, la més perfecta creació femenina del teatre del nostre autor. Josep Maria de Sagarra ha resseguit les sinuositats, les ondulacions, els moviments més imperceptibles, les concavitats més abscondides d'un complex femení situat en un ambient frenètic i ens presenta una *Gardènia* sinuosa, múltiplesment matisada, rica de vida interior, rampelluda i tendra, estripada de vida corporal i frenètica de vida anímica. En *Gardènia*, Josep Maria de Sagarra canta l'amor. És un cant vigorós a l'aparellament complet, a la comunió de cors i a la conjugació de cossos. Perquè la simple comunió de cors no satisfia l'home i el sol contacte de cossos li deixa buidor d'ànima. *Gardènia*, verge d'ànima, camina pel seu món mercadejant la carn i a cada contacte la brasa del seu cor s'abranda una mica per ofegar-se de seguida dintre l'aigua freda del desengany. Fins que d'un contacte més ple en salta la guspira inefable d'un amor. I més tard, en la posta d'aquest amor, potser veuríem néixer en *Gardènia* una veritable vocació de *Maya*.

Ben rics de vida són els sis quadros del vigorós poema de Josep Maria de Sagarra. Veiem descabellar-se la vida interior intensa de *Gardènia* amb un ritme palpitant, sinuós, canviant. Fastigüjada de viure, amb bravates d'embriga de vi i de set; d'una tendra cordialitat a l'amiga menuda; febreosca d'estimar i saciada de brè-

tois que una vegada satisfets sembla que fan olor de cementiri; serena o embriaga, tendra o cruel, sincera o pèrfida, passa *Gardènia* a la recerca de caliu de cor. La seva ombra esfuma les siluetes de la gent que la volta. Les que es retallen més són la senyora Marta, alcavota inconfusible, un taverner, un pagès, la menuda tendra i l'home que vol trobar el cor de *Gardènia*. En l'últim quadro, així com en *Maya*, *Bella*, símbol perfecte, resta invisible, en *Gardènia* la humaníssima *Gardènia* s'aganta en l'esbojarrada lluita sensual a la recerca del caliu de cor i resta com un símbol perdurable. Aquest últim quadro és d'una ampla volada lírica.

Josep Maria de Sagarra ha escrit *Gardènia* en vers. I aquest fet tan natural ha estat motiu d'esquincament de vestidures per algun pseudo-crític que creu que els versos únicament poden ésser aplicats a allò de les flors i violes i romaní. L'ambient on es mou *Gardènia* s'accepta o no s'accepta. I si acceptem l'ambient cal acceptar-ne les conseqüències. No trobem el llenguatge de la gent de *Gardènia* massa cru ni massa descarnat. El trobem simplement fidel. D'altra banda, la poesia àcida que es desprèn d'aquest ambiente prostibulari posa com una patina que esmortueix la violència d'algunes expressions. I aquest és potser el mèrit més gran d'aquest poema de Sagarra. Sense aquest dring de poesia autèntica, l'espectador és ben segur que no resistiria dos quadros de *Gardènia*.

La companyia del Talia que ha jugat *Gardènia*, ha estat, per nosaltres, una veritable revelació. Enriqueta Torres, en la seva difícil creació de *Gardènia*, ha obtingut, potser, el debut més triomfal de la seva carrera artística. Crea una *Gardènia* simplement insuperable, amb una perfectíssima matisació de tots els seus defalliments i de tots els seus abrandaments. El senyor Caralt, intel·ligentíssim en la direcció, si bé el personatge que encarna no és dels més apropiats a les seves condicions actuals, sap donar-li tot l'ensimismament que l'obsessiona. La senyora Pla, actriu de caràcter excel·lentíssim, crea un personatge d'alcavota amb un verisme que enamora. Molt bé els senyors Teixidor, Giménez-Sales, Sunyer i Sierra. Justes les senyores López, Llisteres i Morató.

Sembla que se'ns vulgui presentar la generació del vuitanta — la generació que feu la primera Exposició de Barcelona — com un model de treball, de virtuts, d'austeritat. Una estampa viva d'aquella generació, segons els panegiristes estusiastes de les qualitats dels pares dels nostres pares, seria una de les coses més ensopeïdes del món i per contrast divertides. Veuríem les Rambles plenes d'una gentada passejant silenciosa, hieràtica, amb un pas gairebé militar. Res d'esbojarrada a'egria de les Rambles de l'època de la segona Exposició. Però aquesta estampa viva seria inexacta, per tal com seria una visió parcial de la vida dels nostres avis. Hi ha qui dóna aquest argument: si els nostres avis no haguessin estat una gent austera, virtuosa i activa no haurien pogut realitzar mai l'Exposició del 88. Argument fràgil, perquè, seguint aquest punt de vista, un panegirista de l'actual generació els podria respondre: La disbauxa de generació del noranta ha fet l'Exposició de Montjuïc. «Oh — diria el primer —, els pares dels nostres pares no llegien el *Papitu*.» «Oh — respondria l'altre —, però llegien *La Tomasa*.» Desenganyem-nos; perquè el senyor Palau era un egoista, un titella i freqüentava un cafè de mala nota, la seva generació no deixà de fer la seva magnífica Exposició. No ens ha de fer que Josep Maria de Sagarra ens presenti el caire grotesc d'una generació que diuen que ha fet la Barcelona actual. Altres autors de fora d'aquí han girat la mitja a tradicions més glòries, més respectables, respectades i polsimades. A més a més, Josep Maria de Sagarra no ens presenta pas *El cas del senyor Palau* com un estampa viva i completa del que fou la classe mitja de la Barcelona dels volts de l'any vuitanta. Josep Maria de Sagarra si s'hagués fet aquest propòsit és probable que hauria escrit una auca, hi hauria fet sortir senyors Esteves, hereus, pubilles, soldats, consellers i municipals i tots plegats presidits per la venerable figura de Rius i Taulet.

Però Josep Maria de Sagarra ha estat més modest. I sense enamorar-nos de paradoxes, més ambiciós. No ens dóna una visió primàriament fotogràfica, sinó una caricatura de la mesquinesa, l'egoisme, la concupiscència amagada per un vel d'hipocresia d'un bon burges de la primera Exposició. El cas del senyor Palau no és un cas d'aquells que fan oscil·lar violentament el pèndol de la vida normal d'una família precisament perquè aquest pèndol ja no té un moviment normal. Podríem generalitzar el cas del senyor Palau a les tres quartes parts de la burgesia del vuitanta, i la primera Exposició també hauria estat feta. I és que l'aire que embolcallava les famílies dels senyors Palaus és un aire enarrit. Caliu de família, sinceritat, tendresa, amor al pròxim i temor de Déu giravolten els senyors Palaus sense deixar una esgarrixada molt profunda a la seva pell.

Les passionetes que mouen els personatges de mirinyacs d'*El cas del senyor Palau* són exactament les mateixes que mouen els personatges de pantaló impecablement ratllat d'avui dia. Ara que la patina d'austeritat que la tradició superficial posa damunt les coses d'èpoques passades, fa que la sàtira sembli extraordinàriament inflada. D'altra banda, com que els personatges no fan riure per les coses gracioses que puguin dir, sinó per llur situació grotesca, *El cas del senyor Palau* sembla massa cruel. I no ho és. ¿Com voleu que sigui cruel la visió caricaturesca d'un retall de vida d'una gent que l'autor converteix volgutament en titelles? I noteu el fons humaníssim que deixa traspuar els moviments grotescos d'aquests titelles.

RAMON PEI

PRESENTACIONS

De la reacció contra l'escenografia tradicional — reacció iniciada l'any 1890 — temps heroics del Teatre d'Art — dues tendències generals caracteritzen l'escenografia contemporània: D'una banda: el decorat pi tat, espècie de gran fresc decoratiu i estilitzat, realitzat dintre una harmonia volguda i limitada de colors, susceptible, abans que tot, de crear un ambient en concordança perfecta amb l'esperit de l'obra a il·lustrar. D'altra banda: el decorat plàstic a tres di-

mensions que pot ésser una arquitectura enterament construïda i convencional o encara una mena d'esquelet arquitectural, sense significació aparent, la forma del qual, la importància i la cohesió són regides únicament per les necessitats de la mise en scène.

Ara, dintre aquestes dues grans tendències molt distintes, hi ha una gran diversitat de concepcions escèniques. La diferència fonamental subsisteix, però, característiques d'una tendència són aprofitades per l'escenògraf per complementar o matisar les característiques de l'altra.

Francesc Fontanals ha il·lustrat *Gardènia*, de Josep Ma-

ria de Sagarra, amb maquetes que participen d'algunes característiques d'ambdues tendències. Ha matisat l'esquelet arquitectural amb una harmonia limitada de colors. I ha reeixit perfectament. Els decorats de Francesc Fontanals no detonen per excés d'originalitat ni resten massa esfumats per manca de personatitzat. Diríem que es mantenen en el punt dolç de servidors de l'obra dramàtica.

El primer parentiu que trobaríem a la mise en scène de Francesc Fontanals seria el de Gaston Baty, col·laborador de Gémier en la mise en scène de *Le Simoun*, l'obra mestra, amb *Les Ratés*, de Le Normand, al gran teatre Pigalle, de París. Segons Gaston Baty, en el decorat no hi ha d'haver res de pintor, res de pintura, sinó de color; res d'ombres sinó aquelles dels relleus veritables. Baty no accepta cap principi; cada peça exigeix una presentació diferent. Cal traduir plàsticament el pensament de l'autor i sovint completar-lo. Francesc Fontanals trobem que segueix amb fidelitat el pensament de Gaston Baty. I en ofegar tota idea exclusivament original i nova, tot concepte susceptible de falsejar la visió general del drama, no manllevant res a un partit pres teòric, Fontanals segueix les idees de Pitoëff. Una influència visible de Picasso la trobem en el decorat del camerino d'un music-hall pobre, d'un gran efecte. Josep Maria de Sagarra ha trobat en Francesc Fontanals un excel·lent col·laborador.

El carrer, visió realista-naturalista de la vida que es descabella dintre i fora d'un barri obrer de Nova York, ha donat motiu de portar dalt l'escenari molts dels elements que entren en la construcció d'edificis públics: ciment armat, vidres gelats, persianes de guillotina i baranes de ferro. La traducció d'aquesta famosa obra del nordamericà Elmer L. Rice per Millàs-Raurell és fidelíssima i fluida, la mise en scène de la direcció del Romea és fidel, també, a la mise en scène que li donen els teatres nord-americans on es representa.

La casa construïda a l'escenari — com diuen els cartells del Romea — és d'aquell realisme a ultrança que havia portat al famós director francès Antoine a mostrar damunt l'escena de pedres de debò i vianda de debò. No som uns grans entusiastes d'aquestes construccions corpòries fidelíssimes a la realitat, però una bona mise en scène de *El carrer*, creiem que no admet cap altra presentació que no sigui aquesta. Els interiors habitats, el constant passar i traspassar la llinda de la porta principal, la gent que pren la fresca asseguda a la vorera del carrer, a les baranes de ferro de les escales que donen al subterrani i als esglaons de la porta principal, tot plegat evidentment no comporta un simple decorat

de paper i de cartó. D'altra banda, en una obra en el transcurs de la qual tenen una importància capitalíssima el soroll d'una capseta de tabac llençada al mig del carrer i que la quixalla fa servir de pilota de futbol, el soroll d'una persiana-guillotina que s'obre o es tanca amb violència i un vidre que es trenca, evidentment és imprescindible que la persiana sigui autèntica, el vidre no sigui de paper i la vorera tingui almenys un centímetre de gruix de ciment.

L'escena d'*El carrer*

Els sorolls del carrer troben una ressonància especial en els objectes. Els trenta graus de calor inunden el carrer i els objectes sembla que bullin i, instintivament, l'espectador cerca l'ombra que s'endevina una mica frescal sota les motlures de la casa corpòria. Els crits, la llum, el fresseig de passes, els tocs estridents de les sirenes, les veus dels vianants i dels estandants, la llenca d'ombra de la tarda i la tebior del sol naixent, resseguen les sinuositats de la façana, s'entretenen pels recons, penetren per les finestres obertes, fan com una lleu esgarripança a les cortines violades i s'endevinen com s'apaguen en la semi-obscuretat tèbia dels apartaments interiors. És la victòria del carrer, portada a l'escenari.

Al Teatre Novetats, *El cas del senyor Palau* ha trobat en els senyors Batlle i Amigó uns fidels intèrprets de l'ambient familiar on es movien els nostres avis. L'interior d'estil dels actes primer i tercer és aconseguit amb una gran simplicitat, sense acumulació d'accessoris ni profusió de colors. Mobles, quadros i argenteria donen la impressió volguda de trobar-nos davant d'un departament senzill del pis d'una família de la petita burgesia de la Barcelona dels voltants de la primera Exposició. El cafè del segon acte, també escombrat de detalls inútils, dóna la sensació volguda d'un ambient amable i tebi. Polisson i mirinyacs encaixen perfectament amb el to del decorat.

Si magnífica ha estat la inauguració de la temporada de primavera als teatres catalans, magnífica ha estat també la presentació de les obres estrenades. Novetats, Romea i Talia diríem que han establert com una competència en l'excel·lència dels decorats. De la presentació de *Music-hall* o l'últim *amor de Marion*, al teatre Espanyol, no en podem parlar encara, perquè no hem tingut avinentesa de veure-la. Però no creiem que desentoni ni que sigui millor que la dels teatres esmentats.

P. R. DESCLAU

LA MUSICA

COM ESCOLTEU MÚSICA?

Phèdre. — *Je confesse qu'il m'arrivait de me détacher sans le savoir de la musique... Je me distrairais a partir d'elle-même qui m'y invite. Puis je rentre dans son sein. (Valéry, Euphrosine ou l'Architecte.)*

Us heveu preguntat mai com escolteu música? És una pregunta que m'agrada de fer als *amateurs* de música amics meus, que són gent de les més variades professions. Les respostes són molt interessants per un músic. Li ensenyen, si més no, a considerar l'obra musical des d'un punt de vista «profà» que no hauria trobat mai tot sol. És un punt de vista important. Cal tenir en compte que és el de l'acaparadora majoria dels seus possibles oients.

Doncs bé, la sorpresa del músic és gran quan pot constatar que en la immensa majoria dels casos, més que escoltar música, sembla que l'amateur s'escolta sobretot a si mateix. És com si la música donés ales al seu monòleg interior, o com si tirés un material molt combustible damunt de les brases de la seva fantasia, fent-ne sortir un bé de Déu de llums de bengala i de focs artificials que l'encisen.

Una vegada provocat aquest espectacle, la música mateixa passa a un discret segon terme. De tot el joc delicat de les formes que la música va dibuixant, de tota la seva immaterial arquitectura, és difícil saber el que n'arriba a la consciència de l'oient. El seu vol imaginatiu segueix amb autonomia les peripècies de l'audició. Diríem que la música és només que el «pretext» sobre el qual l'oient absorbeix i broda un «text» nou. I aquest text nou pot versar sobre les coses més insospitades, pregunteu ho si no als amadors de música!

Exagero, evidentment. Això és marcar, tal vegada, la posició extrema de *distracció d'ella mateixa* a què sembla convidar-nos la música. Sense voler escatir els graus de distracció, és innegable de fet aquesta tendència de l'oient — que la música sembla afavorir singularment — a «extravagar», a *réver*, o a deixar-se llicsar «par la plus douce pente de sa durée», per dir-ho encara amb paraules de Valéry. És un fet colpidor. No crec que cap de les altres arts doni un rendiment tan elevat d'emoció amb una quantitat tan exigua d'atenció dirigida a l'objecte real proposat a la nostra contemplació.

Ve d'aquí l'encís superior de la música? És això el que l'ha fet considerar l'art més accessible a la massa? És per això que la música seria la més *música* de les muses?

Vet aquí un problema delicat que demana ésser tractat amb tota classe de precaucions. Caldria provar d'enfocar-lo també des del punt de vista del músic. Trobeu que Phèdre escoltava bé la música? Jo crec que la majoria dels músics us respondria que no. Com hauria d'escoltar, doncs, el vostre oient ideal? Seria un tema d'enquesta interessant. Si us plau, en parlem en un altre dia.

ROBERT GERHARD

Teatre Català Novetats

Millebert et Franch
Tournés del Theatre Mogador de Paris

Demà, divendres. La trepidant opereta:

NO... NO... NANETTE

Ses Girls, ses Boys, Chef d'orchestre. Jazz i MARY MYRAM gentil i ideal intèrpret de «No... no Nanette».

NO... NO... NANETTE

és l'espectacle de la BELLESA i de l'ALEGRIA. Cinc únics dies de la triomfadora opereta

NO... NO... NANETTE

Es despatxa a comptaduria.

Demà divendres

Sessió de Cinema MIRADOR

Teatre Català ROMEA

Companyia VILA-DAVÍ

L'èxit formidable de l'obra realista d'E. L. Rice,

EL CARRER

(traducció de Millàs-Raurell).

Avui, dijous, i tots els dies,

EL CARRER

escenes de la vida moguda d'una casa de dispeses de Nova York.

(Una casa corpòria construïda a l'escenari.)

TEATRE TALIA

Gran Companyia de vodevil i teatre modern

Avui, dijous, tarda, a les cinc:

Un casat que ha fet el salt

Nit, a les deu i quart. Clamorós èxit del poema realista d'En Sagarra.

GARDÈNIA

creació d'Enriqueta Torres i tota la companyia. Modern decorat d'En Francesc Fontanals.

Dissabte, tarda. Reposició del grandios vodevil: «La dansa dels set vells», protagonista Enriqueta Torres.

Nit, i diumenge, tarda i nit. El formidable èxit: «Gardènia».

TEATRE NOU

Gran Companyia de sarsuela castellana i catalana de G. Camarasa Sort

Avui, dijous, tarda. Reposició de

LA GENERALA

San Juan de Luz

Nit:

La Legió d'Honor

La Taverna d'En Mallol

Unic despatx de la Fàbrica:

Balmes, 2. - BARCELONA

Divendres,
2 de maig

sortirà

L'OPINIÓ

SETMANARI SOCIALISTA

portaveu d'intel·ligència
republicana

Llits daurats i de ferro : Mobles de metall
Parasols, Cadires, Bancs i altres articles
per a Jardí i Platja : Material sanitari, etc.

EL CINEMA

De la Sessió de demà

EL POBLE DEL PECAT

No podem dissimular la satisfacció que tenim en poder demà presentar als nostres lectors i al públic de Barcelona en general, el notable film d'Olga Preobanyeskaia: *El poble del pecat*. És el segon film rus que tenim l'avinentesa de veure i no farà sinó confirmar l'alt concepte que ens mereix aquesta escola autòctona i puixant que és l'escola russa, en la qual ens inicià el film inoblidable de Pudovkin: *Tempestat a l'Àsia*.

Una escena popular d'*«El poble del pecat»*

L'escola russa es situa tot seguit pel seu amor a la veritat. Lluny d'afalagar els nostres sentits amb objectes amanerats, no tem d'encarar-se, amb una obstinació heroica, amb la realitat, sigui aquesta la que sigui, per a donar-nos en una versió minuciosa i objectiva, sense atemperar per res la seva anomalia, i el film d'Olga Preobanyeskaia és abans que tot un documental, un documental d'un valor molt estimable sobre la vida campestre russa d'abans de la revolució, vida ruda i primitiva que el cinema ha fixat en una sèrie de visions impressionants.

La realitzadora d'aquest film — que ella ha sabut animar i coordinar amb una història simple i patètica de factura netament russa — no ha malgastat ni un metre de cinta amb coses indiferents, ans al contrari cal reconèixer tot seguit la quantitat de motius que, sense produir una mala impressió d'enfarcit, ha sabut desenvolupar en el seguit del seu film. Cerimònia nupcial, treballs del camp, festes de l'Assumpció, de mica en mica ens iniciem a la vida d'un llogarret rus, vida sota tants d'aspectes odiosa, però que l'autor fixa amb aquell amor que tot artista experimenta davant la cosa viva, la seva funció no essent sinó aquella que indicava Nietzsche: «treballa a veure les coses en bellesa».

Olga Preobanyeskaia, de la qual no coneixem altra cosa que aquest film, ni sabem res de la seva carrera artística, coneix

el cinema. Les festes populars, per exemple, son per ella motiu a un treball de *camera* de primer ordre, i en la selecció dels paisatges revela una ànima que sent intensament el camp i la Natura. Els actors — no professionals — la serveixen admirablement, i si la compararia no assoleix aquell gran relleu del film de Pudovkin, en canvi els protagonistes són definitius, i reixen en la difícil tasca d'evocar natures simples i extraordinàriament promptes en l'ex-

pressió de llurs estats afectius. Cada figura pren així tot seguit una configuració moral que es passa d'explicacions.

Quan la realitzadora ha presentat ja el seu ambient, a la segona meitat ha sabut animar el *scénario* amb aquella història a què al·ludim en començar. Aprofitant de l'absència del seu fill que ha anat a la guerra, el pare abusa de la seva nora. El retorn del marit, que coincideix amb les festes bullicioses de l'Assumpció, clou el film amb una sèrie d'escenes conduïdes amb un gran patetisme.

Potser no queda ben clar el pensament de l'autora, en voler rel·ligar el pecat del pare a tot un estat social detestable i que la revolució soviètica pretén haver anul·lat; ja que aquest pensament sembla ésser la directiva del film: una acusació contra l'obscurantisme de la Rússia tsarista. Sigui el que sigui, el film val per ell mateix independentment de la finalitat ideològica a què és destinat, perquè encara que l'artista treballi sempre per dir-nos una intenció, el producte que ell engendra té un valor intrínsec que deu ésser jutjat per les regles de la bellesa i lluny de tota preocupació apològica. Diem això perquè si bé la intenció pot atemptar secundàriament la qualitat dels films russos, tots ells serveix d'una teoria social, no per això veiem el valor artístic de tals films sota la dependència d'aquella missió. Pudovkin per un comunista, Lubitsch per un empresari, l'artista troba, encara que prohibit, el secret de fer grans coses.

Caldria fer unes observacions sobre la retolació del present film. Comprenem que el senyor Piqueras ha volgut tenir en compte un públic corrent, el qual evidentment vol les coses ben especificades, però no obstant això, no sols hi ha una bona colla de títols inútils, sinó perjudicials a l'emoció. Ens referim, per exemple, als que fan doble joc amb les sobreimpressions. El públic preveu el que la sobreimpressió no fa sinó confirmar: l'explicació literària amb anterioritat a la visió en desfa la justa emoció. Tan pròdig com s'ha estat en aquest sentit, trobem en canvi a faltar alguna indicació sobre el fi de la guerra i l'adveniment de la revolució; l'absència d'aquestes indicacions ens fan passar una mala estona, perquè sabem prou bé que el règim de censura que patim és moltes vegades el culpable de portar la inintel·ligència a coses absolutament clares. Quan comprem la situació és ja un xic tard. Un curt rètol ens hauria assossegat tot seguit.

Ara el públic té la paraula.

J. PALAU

A PROPOSIT DEL CENTENARI DEL ROMANTICISME

FRANCESCA BERTINI

Ara que es celebren els cent anys que fa del romanticisme a la literatura i a la música, també el cinema pot afegir-s'hi, mentre redueixi aquest centenari a quinze anys. Però com que el temps és relatiu i va més de pressa al cinema que enlloc, ja no trobo inconvenient a proposar als amants de la darrera de les arts en ordre cronològic, a proposar-los que celebrin un centenari de quinze anys que per a l'art de la pantalla són un segle.

I si haguéssim de cercar una figura simbòlica per a aquesta commemoració, no crec que ningú tingués cap inconvenient a adoptar la de Francesca Bertini, la primera de les dones que va donar la suavitat de la seva carn i la salvatgeria de la seva cabellera a les pantalles, així com les altres s'havien limitat a inscriure-hi la silueta externa de les seves persones. Ella, per primera vegada, amb un esforç de plàstica verament magnífic, va fer viure en blanc i en negre un cos amb totes les palpitations i uns ulls que dintre de les nines contenien tot el món que «passava» al seu voltant. Fins aleshores, actors i actrius ajudaven a tirar endavant l'acció, com les peces d'un joc d'escacs accionen una partida. L'acció, la partida, a primer terme, la plàstica humana al seu servei, al·lils i peons, reis i dames, cavallers encarcerats i torres inexorables, fortes i estúpides. L'acció, actuada així, resultava gairebé abstracta; per a emocionar calia fer passar coses truculentes; coses d'aquelles que esgarripen encara que s'esdevinguin entre ninots de cera. En canvi, el més lleu xoc, la trama més subtil ens esgarripen quan passen entre persones humanes...

Sensibilitat, tremolor, passió, humanitat un xic desfeta, vida al viu, qualitats romàntiques. Elles van ésser encarnades per primera vegada en la persona de Francesca Bertini, la primera actriu que des de la pantalla va despertar passions tan serioses com deserta una actriu que es belluga en carn i ossos i veu i gest corpori des d'un escenari. Aquest fenomen avui dia és corrent i ja ni se'n parla: tothom hi somriu faceciosament. — Oh les petites vídues de Rodolf Valentino! Que Déu faci bons els tímids adoradors de Greta Garbo! — Però a la primera, era certament una cosa que no deixava de produir l'esgarrirot del miracle aquesta mena de ràdio-enamorament tan igual al que produeixen els efluvis d'un cos que actua per presència.

Actualment el bon gust s'ha apoderat de tots els procediments inventats pel geni fògós de Francesca. La tècnica fotogràfica ha progressat tant com la de la mímica i els interiors són simplificats, com els gestos i les poses. Les perspectives són més sàvies i els jocs de llum i d'ombra responen a un sentit i no a un atzar més o menys feliç. Però tots els cofoismes justificants del nostre avui i les esperances del demà no ens priven de recordar amb respecte i de proposar-nos fer l'elogi de l'època romàntica del cinema.

I potser diríem que, així com en moltes coses hem guanyat, potser les nostres actrius femenines — a desgrat de la seva tècnica perfeccionada — han perdut aquella facultat d'encarnar heroïnes d'una certa complicació psicològica i moral que tenien les dones de l'escola italiana d'aleshores. Les actrius del cinema actual s'han malversat amb els arguments carrinclons de la majoria de les obres que creen personatges bons i dolents. Sobretot les dones: o bé la bona noia — bona per la casa encara que faci de *girl* algun temps de la seva vida — i la vampíresa ridículament perversa, espècie de papagai decoratiu de taules de dancing per a estupefacció i cohejança de fabricants i comissionistes una mica «tomàquets». Hi ha poques «dones»; dones independents de llur bondat, o malesa; dels ingredients de llur «toilette» o del plec de llur ofici; així com tenim homes que són «homes» inde-

pendentment dels accidents de la seva caracterització momentània. En canvi, en la majoria d'actrius cinematogràfiques la caracterització és el tot. Nines superficials que no viuen fora de la pantalla.

Per això, quan tothom es meravella perquè el cine ja parla, jo em permeto recordar alguna cosa més prodigiosa al meu entendre: quan el cine va néixer a l'existència humana, deixant d'ésser una extensió del

teatre d'autòmats com havia estat fins llavors.

I si bé mireu observareu que aquest pas correspon a l'època romàntica italiana; romàntica per l'esperit i per les obres adaptades al cinema. Es llavors que vam veure la veritable «dama de les camèlies» i no en les reconstruccions històriques, històriques de vestuari i americanitzades d'esperit. Es llavors que assaboríem per primera vegada al cinema emocions una mica complexes i tèbies com els cossos humans; mentre a l'altra banda de l'Atlàntic feien encara pel·lícules de pells-roges i blancs, puerils com el joc de «ladres i serenos» que es jugava (no sé si encara) a les hores d'esbargiment dels col·legis. El cinema actual, fet i fet, encara vé d'Europa. I pel camí del Romanticisme.

ROSSEND LLATES

PANORAMA

Cinema sense música.

Dimecres sant és l'únic dia que a Barcelona és possible comodament de gaudir d'un programa de cinema silent sense acompanyament musical. És una experiència que recomanem a la teoria que tants cops hem sostingut, amb arguments apuntant-la, que cal fruit el cinema en el silenci, entenent que un film és quelcom que es basta per si.

Naturalment que l'experiència sols és acceptable amb bons films, i aquest darrer dimecres sant els programes feien una cara tan poc encoratjadora que per aquest any hem hagut de prescindir de l'experiència, i ens dol, perquè al pas que anem, l'any que ve en aquesta data els films silenciosos possiblement caldrà cercar-los amb el fanalet de Diògenes.

Víctor Sjöström

Heus ací algunes dades sobre aquest director suec esdevingut, a Hollywood, Víctor Seatstrom.

Va debutar al cinema com actor en un film del seu compatriota Maurici Stiller, i la seva actuació, tant com actor com en concepte de director d'escena, és la flor més neta del cinema suec. El seu cinema és sempre impregnat de preocupacions morals i es realitza en una atmosfera de rudesia i simplicitat ensems, i resta sempre ben nacional.

L'any 1923 s'embarcà cap a Amèrica, sol·licitat pels negociants d'allí, havent intervingut fins aleshores en la creació de 25 films.

Ja sameb que allí la seva tasca ha estat ben desigual. No obstant, en dues obres almenys ha afirmat, i ben íntegra, la seva personalitat: *El Vent i La dona marcada*, en les quals es pogué associar la col·laboració de dos actors extraordinaris: Lilian Gish i Lars Hanson.

Actualment té enllestit un film amb Vilma Banky; segons referències, es tracta d'una exaltació de la juvenesa i la simplicitat.

Lionel Barrymore, director

Lionel Barrymore, germà del gran actor John Barrymore, sembla que decididament es decanta pel treball de director d'escena, després d'haver actuat llarg temps com actor.

Ara acaba una versió monumental de *L'Illa misteriosa*, la cèlebre novel·la de Juli Verne, versió en colors i dialogada parcialment. Mica més mica menys, dos anys s'hauran esmerçat en la realització d'aquest film.

A propòsit, és estrany com la fantasia literària de Verne no ha temptat més sovint els directors. Fóra una mina inexhaurible de temes cinematogràfics, que no tindria sinó l'inconvenient d'haver de prescindir de la dona. Però creiem que de tant en tant el públic, a canvi de tantes altres atraccions, no es planyeria d'aquesta llacuna.

G. W. Pabst parla dels films de guerra

G. W. Pabst, que filma actualment el llibre *Quatre d'infanteria*, diu a propòsit dels films de guerra:

«Fins ara els films de guerra s'han repartit en dues categories: documentals purs, políticament neutres com *Verdun*, i anecdòtics, aiguabarreig de visions i de literatura dubtosa i sentimental, com *La Gran Parada*. Ara bé, jo crec que ni el documental pur ni menys el film d'aventures són indicats quan es tracta de la guerra. No m'amago de proclamar que el meu film serà polític i francament antimilitarista. Presentaré, no la guerra vista per un soldat, sinó la guerra vista per l'home, per l'home que pensa. No recularé pas davant l'engrandiment, l'estilització i la recreació dels motius; el meu film ha d'ésser el més violent acte d'acusació contra la guerra.»

Sessió de cinema MIRADOR

Demà divendres, dia 25
a les deu de la nit, al

LIDO

- ☐ Un film documental.
- ☐ Un film d'avantguerra.
- ☐ Un film d'avantguarda:

La Perla

realitzat per
Georges Hugnet

- ☐ Un film de la Sovkino:

El Poble del Pecat

realitzat per
Olga Preobanyeskaia

Llençar el pa per la finestra

és elogiar la producció estrangera tenint producció pròpia.
Vegi

El Gordo de Navidad

pel·lícula nacional en el

PRINCIPAL PALACE

i es sentirà orgullós dels seus artistes.

Constitueix un èxit fantàstic
Un èxit bomba
Un èxit abracadabrant

Pel·lícula 100 per 100 sonora, amb diàlegs en espanyol, cançons en anglès i abundants escenes en colors.

ESPECIALITAT
EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11055

LES ARTS

DISCOS

LES EXPOSICIONS

Pedro Flores exposa una trentena de pintures a les Galeries Dalmau. D'aquest artista sabem que era company del grup d'espanyols residents a París, però no coneixiem la seva obra. Aprofitant un viatge a Cadaqués, motivat per l'execució d'un film dirigit per Buñuel, Flores ha volgut donar-nos a conèixer un recull de la seva producció pictòrica, la qual — val a dir-ho — ha estat la novetat de la quinzena.

Els nostres joves més assedegats de modernitat haurien de posar certa atenció en

PEDRO FLORES. — Grup

aquesta pintura. No pas per seguir-la ni imitar-la, sinó per treure alguna remarca de la seva substancialitat i qualitat.

En les pintures de Flores anota, com amb tot i les llibertats i convencions representatives, l'autor no perd mai el control d'una intensa plasticitat.

Les tendències actuals sembla que busquen l'expressió; ja sigui l'expressió anímica o la còsmica, i tant en les formes representatives com en les més apardades de figuració. Cal, però, saber expressar, perquè en altre cas la nova pintura aconseguirà el mateix nivell de la passada i blasfemada fórmula *pompier*. Per assolir la desitjada expressivitat de la tela, tots els mitjans poden ésser justificats, des de l'instint a la més raonada anàlisi. Tot depèn del temperament de l'artista.

Per les obres exposades diríem que el temperament de Flores és instintiu. La part representativa d'aquestes pintures és, gairebé, sempre, tot just insinuada, però llur expressivitat està abundantment plasmada.

Flores pertany a la nova generació al·liberada ja del racionalisme cubista de 1908-1914. Aquell gloriós cubisme, però, no ha passat infructuós. Si les suggestions pictòriques i les evocacions exquisides de l'art actual ens mostren molt sovint — com en el cas de Flores — una consistència aïllada, ho devem en bona part a l'ortodòxia cubista.

En aquest art instintiu, cal també depurar els perills de l'estil i el decorativisme. En los teles exhibides a can Dalmau podríem anotar alguns fragments aminorats per aquestes temptacions. Alguns colors més primaris i algunes accidentacions injustificades perjudiquen, de vegades, l'emotivitat del quadre. Tot amb tot, cal subratllar l'obra de Pedro Flores amb força simpatia.

Josep Puigdemongas ha celebrat la seva exposició de quadros a les Galeries Laietanes. El mestre d'aquest jove pintor ens mostra una categoria prou agrosolada per acostar-lo — en els moments més fel·lissos — a algun pintor d'anomenada. Contemplant els seus paisatges se'ns acudí, per exemple, el nom d'Enric Galwey i — en certs fragments — el de Joan Serra. Això ho diem sense insinuar cap retret. En el fet pictòric són inevitables certes coincidències, malgrat les quals l'obra pot viure igualment. Puigdemongas sap construir i matisar aciençadament el model; els tons són ben ajustats i el dibuix correcte. Quant a tècnica, hauria de procurar, però, despendre's de certes seqüències inexpressives (particularment en els arbres de primer terme) i també enriquir la gamma cromàtica, la qual és, de vegades, massa uniforme. Aquestes reserves no són, d'altra banda, prou importants per mitigar la nostra confiança per l'obra d'aquest dotat pintor. Del mestre de Puigdemongas n'esperem una venidora i remarcable col·lita.

El Reial Cercle Artístic ha començat a exhibir diverses escultures i pintures en una sala reservada de les Galeries Laietanes. La primera exposició és d'obres seleccionades, propietat del Cercle, entre les quals hi ha signatures prestigioses de la nostra producció, que no detallarem perquè són de sobres conegudes i la major part exhibides en l'estatge de la societat. Només remarcarem que la iniciativa de l'actual junta en reservar una sala d'una galeria pública per a celebrar-hi exposicions successives és més encertada que la d'habilitar un espai del propi local. D'aquesta manera el contacte amb el públic és més efectiu.

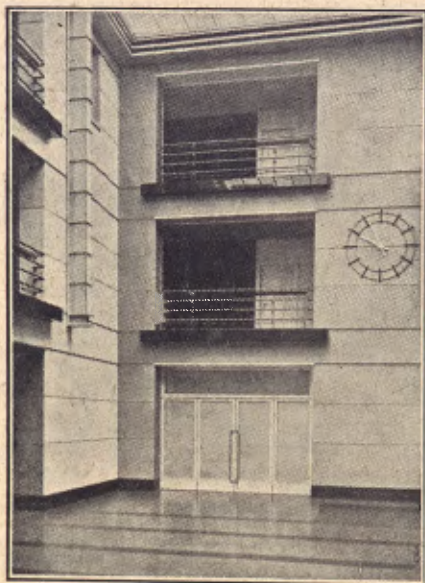
M. G.

¿QUE PENSEU DE L'ARQUITECTURA MODERNA?

Josep Lluís Sert

Es l'única que pot satisfer plenament les necessitats de l'individu actual (materials i espirituals) servint-se d'elements constructius, generalitzats en molts països d'Europa i d'Amèrica, que facilita la indústria d'avui (1). Ossatures metàl·liques i de formigó armat, parets de poc gruix perfectament isolants de la humitat i del fred, etc. La moderna construcció tendeix a diferenciar les distintes funcions de cada un d'aquests elements; així per als sustentants s'empren els materials més resistents i queden reduïts a suports isolats, i en conseqüència desapareixen les parets de càrrega i es substitueixen per parets de tanca, les quals no han de reunir altra condició que la d'ésser tan perfectament isolants com és possible. La superació de la paret de càrrega alleugereix notablement la construcció i redueix per tant el volum dels fonaments. La finestra horitzontal complexa millor que cap altra la seva doble funció d'il·luminació i visió. Sistemes fins fa poc desconeguts s'encarreguen de la renovació de l'aire interior (aireació horitzontal i diferencial de Knapp, etc.). No voler utilitzar els avantatges que ens ofereixen aquests elements és com no voler servir-se del telèfon. Conseqüència d'aquesta nova tècnica són les noves formes, d'una lleugeresa fins avui impossible d'aconseguir, aèries com les que pintaven els decoradors pompeians en les seves fantasies arquitectòniques, com les que prodigaven Giotto i els primitius, com segurament les haurien realitzades, a ésser possible, en la seva època, però que disfressen la majoria d'arquitectes actuals amb elements la conservació dels quals sols és justificada per la tradició i la rutina; vegin-se les fases de la construcció dels nostres grans edificis urbans, gruixuts murs d'obra que no suporten res i que van revestits de pedra artificial, recarregats d'elements que no tenen cap relació amb l'estructura que amaguen; per exemple, coronades que estarien molt ben aplicades a un palau florentí de tres plantes, les trobem ara com a coronament d'un gratacels neoyorquí, etc. En con-

junt, una sèrie de còpies dolentes de models i amb la moderna tècnica constructiva, litzables actualment per estar en contradicció amb el principi d'economia dels nostres dies i amb la moderna tècnica constructiva,

ALFRED FISCHER. — Celobert

que passaran amb aquesta època burgesa l'agonia de la qual s'inicià en acabar-se la gran guerra; època que es caracteritza per una arquitectura individualista, els resultats de la qual es veuen ben clarament en els nostres carrers i en general en totes les grans ciutats d'avui dia.

(1) Això no vol dir que no deguin conservar-se alguns sistemes tradicionals que llguen perfectament amb la construcció moderna, com són, per exemple, les admirables voltes de maó pla de la nostra terra.

El Mobiliari a l'Exposició

II i darrer

SECCIÓ CATALANA

El Palau de les Arts Decoratives era el lloc que els moblistes catalans tenien destinat per a exposar. De fet, però, només mitja dotzena de cases del ram hi són presents.

Això és molt important i es pot explicar de moltes maneres.

L'ebenisteria barcelonina, que té una tradició d'intel·ligència i perfecció, i de més a més un absolut domini de la tècnica, és escampada en petits nuclis: D'aquests modestos obradors, tallerets quasi ignorats, surten la major part de les feines més ben deixades de casa nostra.

La raó d'aquest fraccionament i de la inhibició sostinguda i remarcada ara amb motiu de l'Exposició, ve principalment de la preferència que atorga el públic a les cases que es dediquen al comerç del moble de les fàbriques de València i de les fàbriques del Poble Sec.

Sembla així doncs, que són motius estrictament espectaculars — ja que no de qualitat i perfecció — la causa d'aquesta preferència. El Renaixement o el Chippendale de la Ronda de Sant Antoni, i el

Lluís XVI del carrer de Pelai, són tan fantàstics i extraordinaris, tan superestil; i els nostres concitadans, també, tan amants dels amoblaments regis a bon preu, que malgrat la discreció del gremi d'ebenistes, la fama dels interiors barcelonins arreu del món podria ésser més considerable encara que la dels edificis de l'Eixample.

Els mobles de les cases Homs i Ochoa, de llurs stands en el Palau de les Arts Decoratives, serveixen especialment per a il·lustrar l'exemple precedent.

Benlloch, propietari d'una manufactura de les menys interiors en gènere per a botiga, fent un esforç semblant al de l'Exposició Internacional del Moble, en 1923, ha anat a cercar a França uns models de mobles per a menjador i dormitori, que interpretin la modernitat.

El gest, noble d'intenció, no ha pogut reeixir. Els mobles, visiblement, amb tota llur modernitat són lamentables. No tenen pas més defectes que els d'altres falsos estils que són de sortida corrent per al comerç; sinó que la retina menys sensible acusa perfectament, en aquest cas, unes deficiències vulgars i molt generalitzades en el nostre moblatge manufacturat.

E. i A. Climent presenten també mobles modernitzats amb un instint molt més segur, la valor constructiva dels quals és ben digna de considerar. Un despatx molt ben concebut, amb influències de l'estil Imperi, és realitzat molt notablement i amb gust ben actual a base de les fulloles d'arrel de tuia, i amb talles en fusta de banús. Fa costat un menjador de xicarranda filetejat de vori, amb algunes peces menys encertades que les altres; per exemple, les cadires, molt inadaptades i poc sortoses, i en part el bufet.

Aquests mobles, com els de la casa Benlloch, fallen en llur modernitat per l'excessiva valoració d'elements rics i perfeccionats, en algun cas, però inútils i que carreguen la importància i brillantesa natural de les fustes i el vernís.

Llorenç Casas exposa un menjador de roure. La valor d'aquests mobles és, no més, en la importància de la talla, obra de força mèrit.

J. Pallarols té unes mostres de molt prestigi per a l'amoblament de castells i palaus, i susceptibles de fer una mansió senorial d'un pis de l'Eixample.

M. Pons és qui fa la presentació més digna d'aquest Palau. Aquesta antiga casa reforma el seu prestigi amb una aportació mínima: una arqueta i una caixa de rellogue amb marqueteries, tot amb una madurada tècnica i perfecció minuciosa, i una tauleta en llmoner i banús, molt afina.

Si entre aquests elements que hem esmentat, no hem trobat importants característiques a remarcar que permetin de creure en la possible renovació de l'art moblistic, en realitat aquesta possibilitat existeix entre molts dels absents i els que han pres part en la instal·lació del Pavelló del Artistes Reunits.

A l'hora actual, ja hem fet tard per a descobrir la valor importantíssima que encloï el Pavelló; però és útil de tenir en compte — ultra la magnífica presentació i el caràcter de modernitat de cada amoblament — un excel·lent esperit de part dels moblistes que hi col·laboren, que ha fet possible d'anular i superar en llurs obres l'artística banalitat, encara que moderna, i l'excés d'expressió lírica.

La col·laboració de la casa Vda. de J. Ribas ha estat ben important, decisiva i esti-

mable, sobretot si es té en compte que ha deixat al marge tot un prestigi, vell de dotzenes d'anys, amb la reproducció i recreació dels estils clàssics anglesos. Hi ha fet el parament d'un vestidor, dormitori, biblioteca i sala.

En aquest vestidor amb l'armari, el divan i el pentinador encastats als murs, ha simplificat l'àrea de l'habitació — servint-se de les idees preconitzades pels arquitectes d'avantguarda — i ha aportat nombroses solucions de primera mà, d'acord amb un control rigorós en ordre a la sobrietat, al bon gust i a les necessitats. La construcció de l'armari, especialment, és una labor delicada i pulcra al fi d'evitar el reïntament de les fustes, provocat per llur contacte amb l'obra. En totes les peces hi ha la sensació d'una feina ben deixada. No hi ha en les portes de l'armari — citem un cas — tan extenses i llises, cap senyal d'enguerxament i són ben netes de petites alteracions o depressions que, sota la capa de vernís, es farien encara més visibles.

La sala i la biblioteca, de roure, són una clara harmonia de qualitats, on cap element no aspira a sobresortir. El moble es fon en l'arquitectura, d'una manera natural i raonada.

El dormitori és d'una estilització moderna de temes llunyans i amb variació de recursos d'innegable efecte. El moblatge, a base de freix de Hongria, dona el màxim de rendiment que podem sospitar de la casa Vda. Ribas en col·laboració als plans de Jaume Marco, que ha estat el qui ha donat forma i vida a tot el conjunt.

Cal citar unes butaques en el hall, obra plena d'exigències, admirablement servides, per J. Campanyà.

Antoni Badrinas exposa a la galeria superior dos bells mobles; una calaixera de xicarranda, i una altra amb vitrina al damunt, de bandús macassar.

La posició d'aquest artista és singular. Del camp de la pintura es passa al creu del moble; i si bé sempre ha seguit les modernes tendències, els seus mobles eren notòriament influenciats per algun llarg sojorn a Alemanya. Home de fe, li haurà costat poc de resseguir amb humilitat les característiques constructives de tots els temps, i ara triomfa amb mobles moderns que són moderns de totes les èpoques.

No sabem com: perfilant curosament una motllura; potser distribuint els elements, base de l'estructura i les proporcions: o fent un xamfrà al caire del moble, que serà un nou pla on la llum es reflectirà. Però en les creacions d'avui hi ha una suma d'imponderables ètnics i tradicionals, i amb la seva obra senyala un ampli camí, obert als nostres moblistes massa preocupats pels temes estilístics i ornamentals.

Aquesta exhibició al Pavelló d'Artistes Reunits fa veure com a casa nostra no manca l'estat d'esperit que convé a la renovació de les arts decoratives i la capacitat tècnica, digne de totes les exigències.

La modernitat, com ací ha estat interpretada, no serà, però, per als ebenistes catalans un salt en el buit; més aviat és un retrobament. La interpretació dels darrers estils clàssics francesos a casa nostra en el segle passat, és una font a penes estroncada, car la lògica i la sobrietat predominant són avui, tant com una lliçó, el punt de partida.

Enyorem només la manca permanent d'un museu i d'una escola d'ebenisteria.

Aleshores el camí fóra més pla.

JOSEP MAINAR

DISCOS

EL JAZZ EN DISCOS

A *L'Edition Musicale Vivante* — una de les revistes més serioses que es dediquen a la música enregistrada — apareix un article signat per H. Panassié, dedicat al Jazz i a les seves variants.

Després de defensar el Jazz com a manifestació musical nova i d'un valor evident, estableix la característica especial del jazz, que el diferencia del fet amb música música fins ara. En els altres gèneres musicals, l'executant ha de limitar-se a seguir la línia que li ha marcat abans l'autor; no té, doncs, cap funció creadora i la bondat de l'obra depèn de l'autor i no pas de l'interpret. En canvi, en el jazz, l'autor no fa sinó oferir un tema, a estones força banal, que dona lloc a que les orquestres li donin vida i el desenrotllin de tal forma, que la feina a fer queda per l'interpret, el qui esdevé el creador de l'obra.

Ara bé, aquests temes en certes orquestres segueixen una cursa recta, sense variants i són animats només amb orquestracions ampulloses, que recorden les grans orquestres simfòniques. És el cas de Paul Whiteman, Jean Goldkette, Jack Hylton i d'altres, anomenats Jazz simfònics. En altres orquestres, el tema pren variants instrumentals insospitades i l'orquestra es redueix a set o vuit professors i aquests han d'ésser veritables virtuoses en llurs instruments, però l'audició no dona sensació de conjunt, ja que no hi són els acords a *tutti* i la melodia va seguint una línia ondulada en els diversos instruments, però sempre és confiada només a un instrument: això esdevé en el jazz de Sam Wooding, Armstrong i molts altres. Els americans dissenyen la primera manera de fer, interpretació «straight», que vol dir anar dret, i la segona, «hot», que significa interpretació fantàstica.

Entre els editors de discos es poden senyalar determinades cases que semblen seguir exclusivament aquestes tendències. Així, referint-nos als discos que més sovint comentem en aquesta secció, es nota en els de la casa Gramòfon el desig de recollir només les creacions de les grans orquestres: Jack Hylton, Pensylvanians, Victor, etc. En canvi, la marca Odeon ens ofereix sovint llurs enregistraments de Frankie Trumbauer, formada a base de virtuoses del saxofon.

Ara bé, l'articulista de *L'Edition Musicale* sembla decidir les seves preferències per a la interpretació «hot» en gràcia a una simplicitat que llevarà barroquismes al jazz. És clar que les formes pures en música sempre esdevenen resitjables, però en el jazz la simplicitat de ritme porta sovint a la monotonia, el greuge més fonamentat que s'ha fet a aquesta forma de música coreogràfica. A més a més, com que des d'aquí coneixem aquestes orquestres només per mitjà del disc, hem de confessar que les variants instrumentals, a través de la placa, per no reproduir-se amb igualtat de timbres, fàcilment perden de valor per no diversificar-se. La funció creadora que hem de reconèixer als «Chefs» de jazz, més es pot fer evident en les grans orquestres que en les formades a base de solistes, puix en aquelles la tasca d'orquestració, la de més valor tècnic, té la màxima importància, i això comporta un valor més positiu per al jazz que les filigranes i dibuixos d'execució d'un instrumentista.

J. G.

El Desfile del Amor

EN DISCOS

BROADCAST

EL DISC QUE MILLORA ELS APARELLS

Insuperable impressió

El més econòmic: A 5 i 6'50 ptes.

Preus únics

CASA ALEMANY

Secció de Música

Via Layetana, 39 - BARCELONA

BRILLANTS
TOTS TAMANY
I QUALITATS =

J. ROCA

Rbla. del Centre, 33
Passatge Bacardí, 2

Vda. de Josep Ribas
MOBLES I DECORACIÓ

CASA FUNDADA L'ANY 1850

Consell de Cent, 327 i 329. Telèfon 14657.-BARCELONA

— Mira: un músic! —

(Life.)

Feu fer els vostres gravats en la
UNIÓ DE FOTOGRAVADORS

CORTS, 481 : Telèfon 33421

— Doncs sí, ara hem comprat un billar.
— Però que hi juguen vostès?
— No, però ens agrada tant ajeure'ns sobre el verd!

(Pages Gaies.)

— Què espera aquest lleó? A veure si seré jo el que m'hauré d'acostar!

(Ric et Rac.)

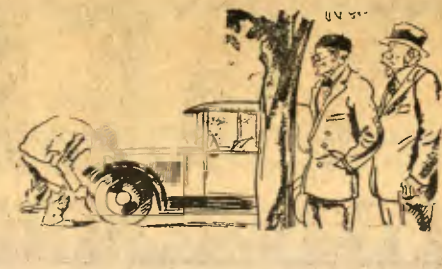
— Apa, digueu alguna cosa. No veieu que és per a les actualitats parlants?

(L'Auto.)

— Qui ho deia que la conversació és un art que s'ha perdut?

(Life.)

— Corre, que em sembla que et volen pendre el cotxe.
— Espera't que l'engegui. Tant que em costa de posar en marxa!

(Ric et Rac.)

DALMAU-LICEO BARCELONA

EL DIPLOMA QUE OFEREIX LA MÀXIMA GARANTIA D'APTITUDS EN LES CARRERES PRÀCTIQUES DE COMÈRÇ

CATALÀ ESPERANTO ESPANYOL FRANCÈS ITALIÀ ANGLÈS ALEMANY RUS XINÈS	DACTILOGRAF DACTILOGRAF - POLÍGLOTA ESTENOGRAF ESTENOGRAF - POLÍGLOTA TAQUIMECANÒGRAF TAQUIMECANÒGRAF - POLÍGLOTA AUXILIAR COMPTABLE COMPTABLE COMPTABLE - POLÍGLOTA	GRAMÀTICA ARITMÈTICA CAL·LIGRAFIA DACTILOGRAFIA ESTENOGRAFIA COMPTABILITAT CORRESPONDÈNCIA DOCUMENTACIÓ CULTURA GENERAL
--	---	--

BARCELONA: VALÈNCIA. 243-245 - TERRASSA: SANT ANTONI, 5
SABADELL: PLAÇA MAJOR, 9 - MANRESA: PLAÇA SANT DOMÈNEC, 1

DIDACTA

LINGUAPHONE

Exposició de Barcelona de 1930

OBERTURA DEL RECINTE

Dies feiners, a les deu del matí Dies festius, a les nou del matí

TANCAMENT DEL RECINTE

Dies feiners, a les nou de la nit Dissabtes, vigílies dies festius
dies festius, a les deu de la nit

PREUS D'ENTRADA

Dies feiners, 1'05 ptes. Dies festius, 1'05 ptes.
NOTA: En aquests preus va inclòs l'impost de Protecció a la Infància.

Palau Nacional

Obert cada dia, des de les deu del matí a les quatre de la tarda.
Entrada: 1'05 ptes.

Pavelló Reial

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a set de la tarda.
Entrada: gratuïta.

Palau de l'Art Modern

Obert des de les deu del matí fins a les quatre de la tarda.
Entrada: gratuïta.

Palau de les Missions

Obert cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.
Entrada: 0'50 ptes.

Poble Espanyol

Obert cada dia, des de les deu del matí a les nou del vespre. Dissabte, vigílies de dies festius i dies festius, obert fins a dos quarts de deu de la vetlla.

Entrada ordinària: 1,05 ptes.

Els altres Palaus oberts al públic podran ésser visitats cada dia, de deu a una del matí i de tres a vuit de la tarda.

ENTRADA D'AUTOMOBILS AL RECINTE

Dies feiners 4 pessetes
Dies festius 2 »

NOTA: Els passis gratuïts d'entrada al recinte són vàlids fins a nou avís.

**DELICIOSO PURGANTE
ACEITE RICINO**

"Goloso"
SABOR NARANJA

Anuncieu a MIRADOR

**AIGUA
DE ROCALLAURA**

La deu més rica del món

Si vostè pateix d'Albuminúria, Litiasis àtica (mal de pedra), Bronquitis paroxismal, Neftitis crònica, es curarà radicalment amb

AIGUA DE ROCALLAURA

S'expèn
amb ampolles de litre i de mig litre
i en garrafons de vuit litres

Distribuidors generals

FORTUNY, S. A.

CARRER HOSPITAL, 32. Y SALMERÓN, 183

**Useu pel cap
i després d'afaitar-vos**

Loción ViVina

● El millor preparat científic, per evitar la calvicie i per treure la cremor de l'afaitat.

Farmàcia: Escudillers, 61

Pastilles ASPAIME

Curen radicalment la TOS
perquè combaten les seves causes

● Catarros, ronquera, angines, laringitis, bronquitis, tuberculosi pulmonar, asma, i totes les afeccions, en general, de la gola, bronquis, i pulmons. — Les Pastilles ASPAIME són les receptes dels metges. — Les Pastilles ASPAIME són les preferides dels pacients. — Les Pastilles ASPAIME es venen a UNA pesseta la capsa en les principals farmàcies i drogueries.

Especialitat Farmacèutica del Laboratori SOKATARG.
Carrer del Ter, 10 Telèfon 50791 BARCELONA

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correus: Apartat 199
Telèf.: "CARBURS"

Mallorca, 234
BARCELONA

Telèfon 12017

CARBUR DE CALCI, Fàbriques a Berga (Barcelona) i Curubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona i València :: ACETILLEN DISOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid i València :: FERRO MAGNESI, FERRO-SILICI :: SOCARRIMAT i SECAT de fils i peses seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

Pressupostos, estudis, consultes i assaigs, gratis